SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.4521.22.2026

Druk nr 3369

Warszawa, 5 listopada 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

- **Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” za okres od 01.10.2024 do 31.12.2025 r.**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

AKTYWNY RODZIC

Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” za okres od 01.10.2024 r. do 31.12.2025 r.

Warszawa, 2026 r.

Spis treści

Wstęp 4

I. Charakterystyka systemu wsparcia i opieki wczesnodziecięcej 4

II. Opis rozwiązań w systemie opieki wczesnodziecięcej oraz wsparcia dla rodziców w aktywności zawodowej 5

1. Charakterystyka świadczeń....6

2. Powiązane programy wsparcia dla dzieci w wieku do lat 3 10

III. Realizacja ustawy realizacji ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”....34

1. Realizacja świadczeń aktywny rodzic w ujęciu statystycznym i finansowym 34

2. Inne zadania realizowane w oparciu o ustawę Aktywny rodzic 41

IV. Społeczno-ekonomiczne skutki realizacji ustawy....42

1. Aktywność zawodowa rodziców z dziećmi 42

Podsumowanie....44

Najważniejsze liczby

8 573 instytucji opieki	**256 226** miejsc opieki
573,6 tys. dzieci, na które przyznano świadczenia	**760** „białych plam”
+5 583 instytucji opieki między 2015 r. a 2025 r.	**−345** „białych plam” między XII 2023 a XII 2025

Najważniejsze zmiany w pigułce

- Spadek liczby „białych plam” z 1105 w grudniu 2023 r. do 760 w grudniu 2025 r.
- Spadek średniej miesięcznej opłaty za pobyt dziecka w żłobku z 999,93 zł w sierpniu 2024 r. do 95,32 zł w grudniu 2025 r.
- Wzrost liczby instytucji opieki z 2990 w 2015 r. do 8 573 w 2025 r.
- Wzrost wskaźnika zatrudnienia kobiet 25–49 lat w Polsce do 83,8% w IV kwartale 2025 r.

Wstęp

Ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic" (Dz.U. z 2026 r. poz. 532, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą", stanowi kluczowy element polityki rodzinnej obecnego rządu. Polityka ta nakierowana jest na odwrócenie negatywnych trendów demograficznych oraz maksymalne ułatwienie godzenia życia zawodowego z rodzinnym.

Zasadniczym celem wprowadzonej regulacji jest systemowa eliminacja barier, które zniechęcały rodziców (w szczególności kobiety) do powrotu na rynek pracy po okresie urlopów macierzyńskich i rodzicielskich. Ustawa ma za zadanie zrekompensować obciążenia finansowe związane z zapewnieniem opieki nad dziećmi w wieku od 12. do 35. miesiąca życia. Została zaprojektowana z myślą o kompleksowym uelastycznieniu systemu – państwo nie narzuca jednej formy opieki, lecz oddaje w ręce rodziców narzędzie finansowe, umożliwiając im samodzielny wybór pomiędzy instytucjonalną opieką w żłobku, zatrudnieniem niani (lub zaangażowaniem członka rodziny, np. babci) a osobistym sprawowaniem opieki w domu.

Podstawę prawną sprawozdania stanowi art. 6 ustawy, zgodnie z którym Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi i Senatowi, w terminie do dnia 30 września, sprawozdanie z realizacji ustawy.

I. Charakterystyka systemu wsparcia i opieki wczesnodziecięcej

Diagnoza sytuacji wyjściowej: Przed wejściem w życie ustawy system wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3 opierał się na rozproszonych instrumentach, takich jak Rodzinny Kapitał Opiekuńczy (RKO) oraz dofinansowanie do pobytu dziecka w żłobku w wysokości do 400 zł miesięcznie. Pomimo funkcjonowania tych instrumentów diagnoza społeczna jednoznacznie wskazywała na istnienie tzw. „białych plam" – tj. gmin, pozbawionych miejsc opieki instytucjonalnej lub charakteryzujących się ich znacznym niedoborem. Dodatkowo wysokie koszty korzystania z opieki w placówkach, nierzadko przekraczające możliwości finansowe młodych rodzin w mniejszych ośrodkach, wymuszały bierność zawodową jednego z rodziców.

Brakujące elementy w finansowaniu wsparcia: Dotychczasowy system nie uwzględniał adekwatnej kompensacji rosnących kosztów pracy i usług. Dopłata 400 zł do żłobka lub innej instytucji opieki

pokrywała jedynie ułamek rynkowej ceny pobieranej od rodziców. Co więcej, system kompletnie pomijał systemowe wsparcie dla rodziców pracujących w trybie zmianowym, niestandardowym lub mieszkających w rejonach wykluczonych infrastrukturalnie, gdzie jedyną opcją była opieka domowa niani lub krewnego.

Zalecenia UE oraz cele Krajowego Planu Odbudowy (KPO): Działania naprawcze wpisują się w realizację celów barcelońskich zrewidowanych przez Radę Europejską, zakładających znaczący wzrost odsetka dzieci objętych formalną opieką wczesnodziecięcą (do 45%). Ustawa stanowi również kluczowy element komplementarny dla Krajowego Planu Odbudowy (kamień milowy w ramach komponentu A.4.1. dotyczącego tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3). O ile KPO zapewnia środki na infrastrukturę (budowę i adaptację), o tyle ustawa stymuluje popyt i zapewnia utrzymanie tych miejsc poprzez stabilne dofinansowanie bezpośrednio ze strony państwa.

II. Opis rozwiązań w systemie opieki wczesnodziecięcej oraz wsparcia dla rodziców w aktywności zawodowej

ELEMENT	CO OZNACZA W PRAKTYCE
Adresat systemu	Rodziny z dziećmi co do zasady od 12. do 35. miesiąca życia; świadczenia przysługują bez kryterium dochodowego.
3 świadczenia	„Aktywni rodzice w pracy", „aktywnie w żłobku" i „aktywnie w domu" – różne ścieżki odpowiadające różnym modelom opieki i aktywności zawodowej.
Obsługa	Wnioski i obsługa świadczeń są prowadzone elektronicznie przez ZUS, z wykorzystaniem PUE ZUS/eZUS, Emp@tii i bankowości elektronicznej.
Elastyczność	Rodzice mogą wielokrotnie zmieniać rodzaj świadczenia wraz ze zmianą sytuacji życiowej; na to samo dziecko w danym miesiącu można pobierać tylko jedno świadczenie.
Logika systemu	„Aktywny rodzic" wspiera popyt na opiekę i zmniejsza koszt jej wykorzystania, uzupełniając inwestycje infrastrukturalne programu „Aktywny Maluch".
Start systemu	Możliwość ubiegania się o świadczenia została uruchomiona od 1 października 2024 r.; rozwiązanie jest częścią kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3.

Ustawa wprowadziła nowatorski mechanizm trójelementowy, zasilany z budżetu państwa przy współudziale środków z funduszy europejskich, zarządzany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). System opiera się na pełnej elektronizacji wniosków, co zminimalizowało koszty obsługi administracyjnej. Od 1 października 2024 r. rodziny mające na utrzymaniu dzieci w wieku, co do zasady, od 12. do 35. miesiąca życia, mogą ubiegać się o świadczenia z programu „Aktywny rodzic". Program ten jest elementem kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3. Ustawa wprowadziła do systemu prawnego trzy nowe świadczenia, które wspierają rodziców/opiekunów w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dzieci.

Infografika 1. Schemat systemu opieki wczesnodziecięcej w Polsce.

1. Charakterystyka świadczeń

Program „Aktywny rodzic" przewiduje trzy warianty wsparcia przysługujące na dzieci od 12. do 35. miesiąca życia (bez kryterium dochodowego):

AKTYWNI RODZICE W PRACY	AKTYWNIE W ŻŁOBKU	AKTYWNIE W DOMU
1500 zł /1900 zł /mies.	**do 1500 / 1900 zł / mies.**	**500 zł / mies.**
— Przez 24 miesiące, dla aktywnych zawodowo rodziców/opiekunów — 1900 zł przy orzeczeniu o niepełnosprawności dziecka — Warunek: minimalny poziom przychodów obojga rodziców	— Dopłata do żłobka, klubu dziecięcego lub dziennego opiekuna — 1900 zł przy orzeczeniu o niepełnosprawności dziecka — Wypłacane bezpośrednio na konto instytucji opieki	— Przez 24 miesiące, na każde dziecko w rodzinie — Bez względu na dochód rodziny — Dla rodziców niekorzystających z pozostałych dwóch świadczeń

1. **„Aktywni rodzice w pracy" (tzw. babciowe):** kierowane do aktywnych zawodowo rodziców/opiekunów dziecka wieku od 12. do 35 miesiąca życia. Ustawa definiuje aktywność zawodową, której poziom/rodzaj uprawnia do otrzymywania ww. świadczenia. Świadczenie „aktywni rodzice w pracy" przysługuje w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko skończyło 12. miesiąc, do ostatniego dnia

miesiąca przed tym, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, powyższe świadczenie przysługuje w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

Ww. świadczenie nie przysługuje, jeśli dziecko uczęszcza do żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego lub jest pod opieką dziennego opiekuna. Co ważne, aby otrzymać świadczenie, należy spełnić wymóg minimalnego poziomu przychodów, od którego opłacane są składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (minimalny poziom podstawy wymiaru składki). Dotyczy to rodzica/opiekuna oraz osoby, z którą wspólnie wychowuje dziecko. Świadczenie przysługuje, jeśli oboje rodzice/opiekunowie osiągają przychód, którego łączna podstawa wymiaru składek wynosi co najmniej 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę (tzw. warunek łączonego poziomu aktywności zawodowej). Dodatkowo podstawa, od której opłacane są składki każdej z tych osób nie może być niższa od:

• 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia,

• 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym okresie, na który jest ustalane prawo do świadczenia – w przypadku osób, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą na preferencyjnych zasadach (korzystają z ulg: preferencyjne składki, ulga na start, mały ZUS plus).

Rolnik, małżonek rolnika lub domownik podlegający obowiązkowi ubezpieczenia społecznego rolników w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego również mogą ubiegać się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”. Fakt ubezpieczenia takich rodziców/opiekunów w KRUS jest traktowany jak praca na etacie w wymiarze 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z kolei np. funkcjonariusze, żołnierze zawodowi, sędziowie i prokuratorzy, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami w okresie pełnienia służby nie są objęci obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, także mogą ubiegać się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”. Niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu wykonywania pracy na podstawie stosunku służbowego uznaje się za równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Natomiast w przypadku samodzielnego wychowywania dziecka przez rodzica/opiekuna, świadczenie „aktywni rodzice w pracy" przysługuje pod warunkiem, że taka osoba podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od podstawy wynoszącej co najmniej 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Istotne jest, że świadczenie to przysługuje pod warunkiem, że dziecko nie jest objęte opieką w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu albo przez dziennego opiekuna.

PARAMETR	SZCZEGÓŁY ŚWIADCZENIA
Dla kogo	Aktywni zawodowo rodzice/opiekunowie dziecka w wieku od 12. do 35. miesiąca życia.
Kwota	1 500 zł miesięcznie; 1 900 zł miesięcznie w określonych przypadkach dotyczących dziecka z odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności.
Okres	24 miesiące – od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko kończy 12. miesiąc, do końca miesiąca poprzedzającego ukończenie 36. miesiąca.
Warunek aktywności	Co do zasady oboje rodzice/opiekunowie muszą osiągać przychód, od którego łączna podstawa składek wynosi co najmniej 100% minimalnego wynagrodzenia; dodatkowo podstawa każdej osoby nie może być niższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia (30% przy preferencyjnej działalności).
Kiedy nie przysługuje	Nie przysługuje, jeżeli dziecko uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola albo jest objęte opieką dziennego opiekuna.
Szczególne sytuacje	Przepisy uwzględniają m.in. rolników ubezpieczonych w KRUS, służby mundurowe oraz osoby samotnie wychowujące dziecko – na zasadach określonych w ustawie.

2. **„Aktywnie w żłobku":** przysługuje na dzieci, które uczęszczają do żłobka, klubu dziecięcego (znajdującego się w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych) lub są objęte opieką opiekuna dziennego (znajdującego się w wykazie dziennych opiekunów). Świadczenie „aktywnie w żłobku" przeznaczone jest na dofinansowanie kosztów objęcia dziecka opieką w żłobku, klubie dziecięcym albo sprawowaną przez dziennego opiekuna. Świadczenie „aktywnie w żłobku" przysługuje w wysokości do 1 500 zł miesięcznie na dziecko lub w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji do 1 900 zł miesięcznie, jednak nie więcej niż wysokość opłaty, jaką rodzic/opiekun ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki. Ustawa przewiduje także górną granicę wysokości opłat za pobyt dziecka w instytucji opieki, której przekroczenie wykluczy daną instytucję z procesu przyznawania świadczenia „aktywnie w żłobku", w celu uniknięcia sytuacji, w której w wyniku wprowadzenia ww. świadczenia nastąpiłby znaczący wzrost opłat za żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna. W pierwszym okresie obowiązywania ustawy powyższy próg został określony kwotowo i wynosi 2 200 zł miesięcznie.

Świadczenie „aktywnie w żłobku” przysługuje do końca roku szkolnego, w którym dziecko skończy 3 lata, a gdy objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym jest niemożliwe lub utrudnione – do końca roku szkolnego, w którym dziecko kończy 4 lata. Nie ma początkowego wieku dziecka, od którego przysługiwałoby świadczenie. Warunkiem jest uczęszczanie dziecka do placówki i potwierdzenie tego w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych albo w wykazie dziennych opiekunów, przy czym warto podkreślić, że w przypadku żłobków i dziennych opiekunów opieką mogą być objęte dzieci od 20 tygodnia życia, a w przypadku klubów dziecięcych – od 1 roku życia.

Co istotne świadczenie „aktywnie w żłobku” nie jest wypłacane rodzicowi/opiekunowi dziecka, lecz jest przekazywane bezpośrednio na rachunek bankowy podmiotu, który prowadzi żłobek, klub dziecięcy, zatrudnia dziennego opiekuna lub na konto bankowe dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek.

PARAMETR	SZCZEGÓŁY ŚWIADCZENIA
Dla kogo	Na dzieci uczęszczające do żłobka, klubu dziecięcego wpisanego do rejestru lub objęte opieką dziennego opiekuna ujętego w wykazie.
Kwota	Do 1 500 zł miesięcznie na dziecko; do 1 900 zł w określonych przypadkach dotyczących dziecka z odpowiednim orzeczeniem. Świadczenie nie może przekroczyć faktycznej opłaty za pobyt.
Okres	Do końca roku szkolnego, w którym dziecko kończy 3 lata; w sytuacji, gdy wychowanie przedszkolne jest niemożliwe lub utrudnione – do końca roku szkolnego, w którym dziecko kończy 4 lata.
Warunek	Dziecko musi faktycznie uczęszczać do uprawnionej instytucji lub być objęte opieką dziennego opiekuna.
Limit opłaty	W pierwszym okresie obowiązywania ustawy instytucja/opiekun nie mogła/mógł przekroczyć ustawowego progu opłaty 2 200 zł miesięcznie, aby świadczenie nie prowadziło do sztucznego podnoszenia cen.
Sposób wypłaty	Świadczenie nie trafia bezpośrednio do rodzica – jest przekazywane na rachunek podmiotu prowadzącego żłobek/klub dziecięcy, zatrudniającego dziennego opiekuna albo dziennego opiekuna prowadzącego działalność.

3. **„Aktywnie w domu”:** przysługuje na każde dziecko w rodzinie od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko skończyło 12. miesiąc, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc, wypłacane w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące, bez względu na dochód rodziny. Świadczenie „aktywnie w domu” jest wsparciem kierowanym do tych rodziców/opiekunów dzieci, którzy nie są uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie ze świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub „aktywnie w żłobku”, gdyż w szczególności pozostaną nieaktywni zawodowo lub ich dziecko nie uczęszcza do instytucji opieki.

Rodzice mogą w trakcie trwania programu wielokrotnie zmieniać rodzaj pobieranego świadczenia w zależności od aktualnej sytuacji życiowej, pod warunkiem pobierania tylko jednego świadczenia w danym miesiącu na to samo dziecko.

PARAMETR	SZCZEGÓŁY ŚWIADCZENIA
Dla kogo	Na każde dziecko w rodzinie, gdy rodzic/opiekun nie korzysta lub nie jest uprawniony do świadczenia „aktywni rodzice w pracy" albo „aktywnie w żłobku"; w szczególności przy osobistej opiece w domu.
Kwota	500 zł miesięcznie, niezależnie od dochodu rodziny.
Okres	24 miesiące – od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko kończy 12. miesiąc, do ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego ukończenie 36. miesiąca.
Charakter wsparcia	Świadczenie pozostawia rodzinie możliwość wyboru opieki domowej zamiast korzystania z instytucji opieki lub rozwiązania opartego na aktywności zawodowej.
Elastyczność	Rodzice mogą w trakcie programu zmieniać rodzaj pobieranego świadczenia wraz ze zmianą sytuacji życiowej.
Zasada 1 świadczenia	W danym miesiącu na to samo dziecko można pobierać tylko jedno świadczenie z programu „Aktywny rodzic".

2. Powiązane programy wsparcia dla dzieci w wieku do lat 3

• AKTYWNY MALUCH

~6,5 mld zł	37 tys.+
łączna pula środków KPO i FERS	utworzonych nowych miejsc opieki do końca 2025 r.

ELEMENT	OPIS I OKRES
Program	Aktywny Maluch 2022–2029 – program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.
Okres programu	2022–2029.
Finansowanie	Około 6,5 mld zł ze środków KPO i Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego – pula dla całego programu.
Zakres wsparcia	Tworzenie nowych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów oraz dofinansowanie funkcjonowania utworzonych miejsc.
Efekt – nowe miejsca	Ponad 37 tys. nowych miejsc opieki
Znaczenie terytorialne	Program jest kierowany zarówno do dużych miast, jak i mniejszych miejscowości oraz terenów wiejskich i ma wspierać likwidację „białych plam".

1. **Program Aktywny Maluch 2022-2029 -** jest największym w historii programem rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Jego celem jest tworzenie nowych miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennych opiekunów, a także dofinansowanie funkcjonowania utworzonych miejsc. Ze środków programu korzystać mogą jednostki samorządu terytorialnego, podmioty prywatne oraz organizacje pozarządowe. Program przyczynia się do zwiększania dostępności opieki nad najmłodszymi dziećmi zarówno w dużych

miastach, jak i na terenach wiejskich oraz w mniejszych miejscowościach. Program jest finansowany ze środków Krajowego Planu Odbudowy (KPO) oraz programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS).

Na realizację programu przeznaczono około 6,5 mld zł ze środków Krajowego Planu Odbudowy oraz programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

Realizacja programu została wydłużona z rocznej na perspektywę na lata 2022–2029 dzięki rozszerzeniu źródeł finansowania o środki z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO) i środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS). Budżet programu został zaplanowany na lata 2022–2029 w wysokości 5 466,8 mln zł, a po I rewizji KPO (decyzja wykonawcza Rady UE z grudnia 2023 r. zmieniająca decyzję wykonawczą z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększenia odporności Polski) – zwiększony o dodatkowe środki w wysokości 1 mld zł. Łącznie na realizację programu przeznaczono 6 495,9 mln zł, z tego 2 732,6 mln zł z KPO i 3 763,3 mln zł z FERS (w tym 17,48% stanowią środki krajowe na współfinansowanie projektów z UE).

Program w obecnej formule jest realizowany przy udziale Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz wojewodów.

Celem rzeczowym przedsięwzięcia jest utworzenie 102 577 miejsc opieki funkcjonujących następnie przez 36 miesięcy. Urzeczywistnienie tego celu jest monitorowane poprzez sprawdzenie stopnia osiągnięcia następujących wskaźników:

- w ramach KPO wskaźnik – (A61G) Tworzenie nowych miejsc w placówkach opiekuńczych (żłobki, kluby dziecięce) dla dzieci do 3 roku życia – 47,5 tys. miejsc utworzonych do 30 czerwca 2026 r.,
- w ramach FERS
    - utworzenie 55 077 miejsc opieki,
    - liczba objętych wsparciem miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 102 577,
    - liczba funkcjonujących przez 12 miesięcy miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (nowoutworzonych zarówno ze środków EFS+ jak i z innych środków, w tym ze środków RRF w ramach KPO) – 102 577,
    - liczba utrzymanych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 przez kolejne 24 miesiące – 102 577.

W dniu 19 stycznia 2023 r. Minister Rodziny i Polityki Społecznej (obecnie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) ogłosił pierwszy nabór wniosków w ramach zmienionej formuły programu (nabór zamknięty), zaś od 6 lipca 2023 roku nabór wniosków do Program Aktywny Maluch miał charakter ciągły.

W 2025 roku przeprowadzono kolejny nabór o charakterze zamkniętym (nabór uzupełniający). Nabór wniosków zakończył się 5 września 2025 roku. Po ogłoszeniu wyników naboru, podmioty, którym przyznano dofinansowanie były zobligowane do złożenia oświadczenia o przyjęciu dofinansowania, a w dalszej kolejności pozostałych dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy.

W roku 2025 Program Aktywny Maluch został zmieniony trzykrotnie:

- czwarta zmiana – ogłoszona 17 kwietnia 2025 r.
- piąta zmiana – ogłoszona 21 maja 2025 r.
- szósta zmiana – ogłoszona 4 sierpnia 2025 r.

Najważniejsze elementy każdej z tych zmian przedstawiają się następująco.

- 17.04.2025 r. (czwarta zmiana) polegała na usprawnieniu obsługi list rezerwowych po VI turze naboru ciągłego. Zarządzanie listami rezerwowymi zostało w większym stopniu przekazane urzędom wojewódzkim, aby szybciej przyznawać środki uwolnione wskutek rezygnacji wnioskodawców lub niepodpisania umów.
- 21.05.2025 r. (piąta zmiana) polegała na rozszerzeniu mechanizmów monitorowania realizacji Programu Aktywny Maluch, bieżącego śledzenia osiągania wskaźników oraz monitorowania uwalnianych miejsc i środków finansowych. Zmiany miały usprawnić aktualizację wyników naborów i sprawniejsze przekazywanie środków kolejnym podmiotom z list rezerwowych.
- 04.08.2025 r. (szósta zmiana) polegała na dostosowaniu Programu Aktywny Maluch do zaktualizowanego FERS i rewizji KPO. Zmieniono m.in.:
    - sposób liczenia i monitorowania wskaźników,
    - obniżono wymagany poziom obsadzenia miejsc z 80% do 75%,
    - rozdzielono wskaźniki tworzenia miejsc i ich obsadzenia,
    - uproszczono procedury zawierania umów,
    - ogłoszono jednocześnie uzupełniający nabór wniosków.

W efekcie tych działań do końca 2025 r. zawarto 2 927 umów o dofinansowanie tworzenia miejsc opieki na utworzenie 83 138 miejsc opieki. Ponadto, na zadanie funkcjonowania 28 746 miejsc utworzonych ze środków Programu Aktywny Maluch zawarto 1 218 umów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 roku, ogólna liczba miejsc utworzonych w ramach Programu Aktywny Maluch i wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych bądź wykazu

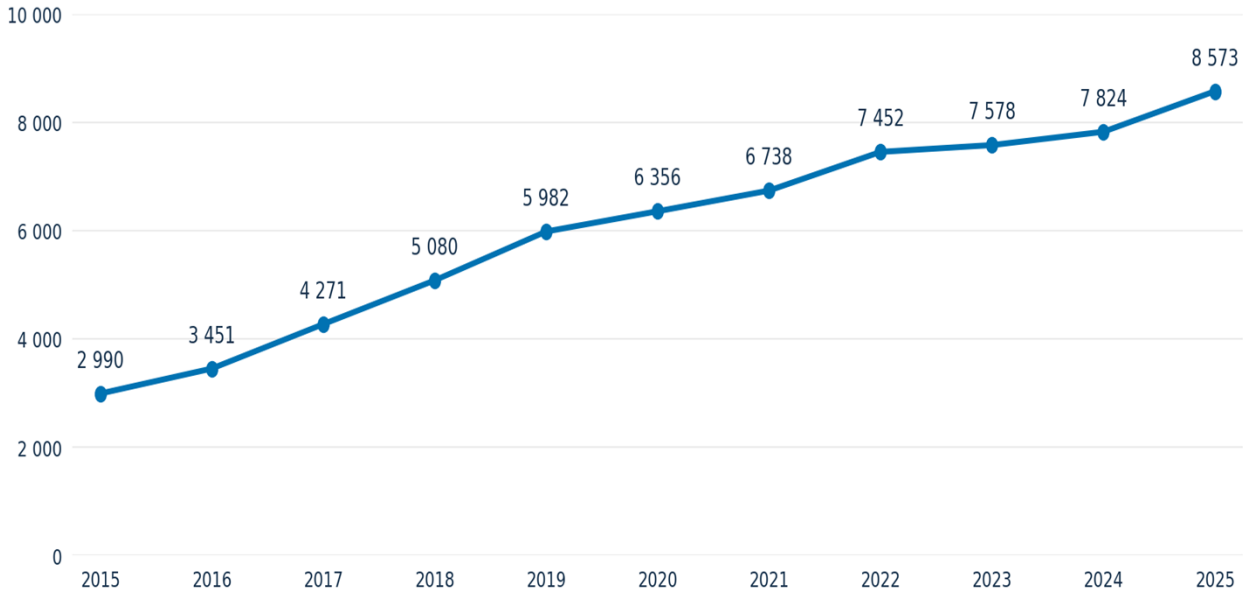
dziennych opiekunów wynosiła 37 068 miejsc, z tego 21 168 miejsc finansowanych ze środków FERS oraz 15 900 miejsc finansowanych ze środków KPO.

Według podziału na rodzaj instytucji, w żłobkach było 16 519 miejsc utworzonych ze środków FERS oraz 13 718 miejsc z KPO, w klubach dziecięcych było 3 088 miejsc utworzonych ze środków FERS oraz 2 182 z KPO, zaś u dziennych opiekunów było 1 561 miejsc utworzonych ze środków FERS.

Program przyczynia się również do likwidacji tzw. „białych plam", czyli gmin pozbawionych instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Aktualne dane wskazują na systematyczny wzrost dostępności opieki oraz powstawanie nowych placówek w gminach, w których wcześniej nie funkcjonowały żadne żłobki, kluby dziecięce ani dzienni opiekunowie. Liczba gmin „białych plam" na koniec 2025 r. wyniosła 760, co oznacza spadek o 345 w porównaniu do stanu z końca 2023 r. Jednocześnie rośnie wskaźnik objęcia dzieci opieką instytucjonalną – osiągnął on poziom 49 proc.

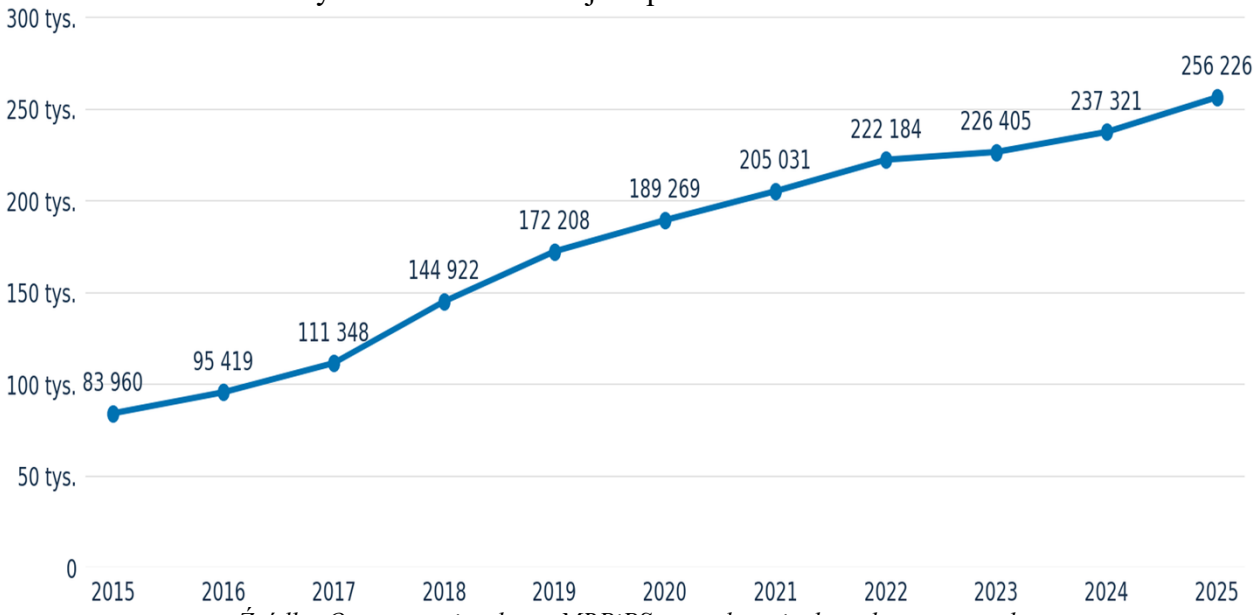
Dzięki programowi Aktywny Maluch zwiększa się zarówno dostępność terytorialna opieki nad najmłodszymi dziećmi, jak i możliwości powrotu rodziców, w szczególności kobiet, na rynek pracy. Program stanowi jeden z kluczowych elementów polityki rodzinnej państwa wspierającej aktywność zawodową rodziców oraz godzenie życia rodzinnego z zawodowym.

Wykres 1 – Liczba instytucji opieki w latach 2015-2025

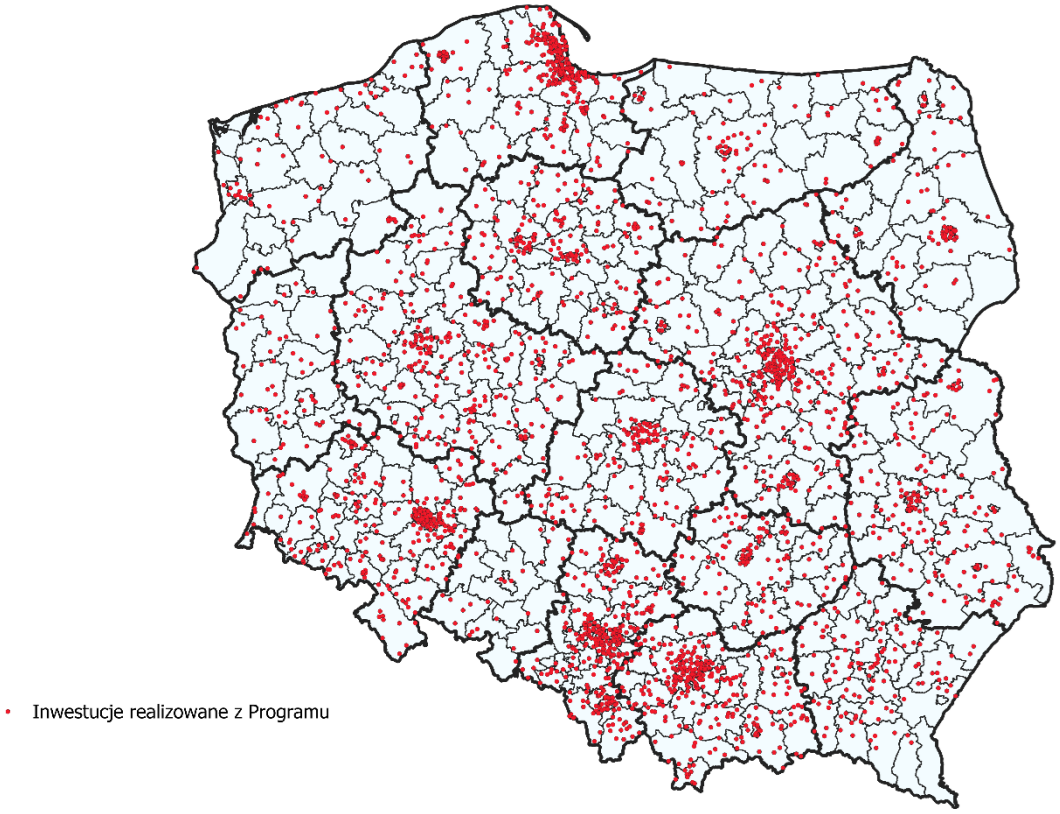
Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Wykres 2. - Liczba miejsc opieki w latach 2015-2025

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Mapa 1 – Rozmieszczenie budowy żłobków w Polsce biorących udział w programie Aktywny Maluch 2022-2029 we wskazanych latach

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

2. **Program Aktywny dzienny opiekun w gminie -** wspiera rozwój opieki sprawowanej przez dziennych opiekunów, szczególnie tam, gdzie tworzenie żłobków lub klubów dziecięcych jest utrudnione ze względu na lokalne uwarunkowania. Program umożliwia jednostkom samorządu terytorialnego uzyskanie wsparcia finansowego na organizację i funkcjonowanie tej formy opieki. Rozwiązanie to zwiększa dostępność usług opiekuńczych w małych gminach i na obszarach o rozproszonej zabudowie, zapewniając rodzicom większą elastyczność w organizacji opieki nad dzieckiem.

   Realizowany w 2024 r. Program Pierwszy dzienny opiekun w gminie stanowił uzupełnienie Programu Aktywny Maluch i był dedykowany gminom, tzw. „białym plamom". Budżet Programu wynosił 60 mln zł. Dofinansowanie, w formie dotacji celowej mogły otrzymać gminy, na terenie których na dzień ogłoszenia Programu nie funkcjonowała żadna instytucja opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nie była planowana do utworzenia żadna instytucja w ramach umów o dofinansowanie do Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029. W ramach Programu, gminy mogły wnioskować o dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki w ramach maksymalnie dwóch instytucji dziennego opiekuna w danej gminie. Łączna kwota dofinansowania do tworzenia instytucji opieki w danej gminie wynosiła do 300 tys. zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, natomiast kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna wynosiła maksymalnie 8 000 zł brutto miesięcznie. Udzielone dofinansowanie dotyczyło zadań realizowanych od dnia ogłoszenia Programu do 31 grudnia 2024 r. Program był finansowany z rezerwy celowej budżetu państwa.

   Ostatecznie, w tej edycji Programu, utworzonych zostało 41 instytucji oferujących 206 miejsc opieki. Ponadto, za zgodą wojewody, gmina Chrostkowo (woj. kujawsko-pomorskie) przesunęła dzień dokonania wpisu do Rejestru Żłobków dot. 8 miejsc opieki oznaczający potwierdzenie utworzenia miejsc opieki na połowę 2025 r.

   Całkowita rozliczona kwota przekazana gminom na podstawie podpisanych umów w celu utworzenia i funkcjonowania ww. instytucji w roku 2024 wynosiła 9 648,2 tys. zł, z tego 9 618,4 tys. zł na tworzenie miejsc oraz 29,7 tys. zł na ich funkcjonowanie. Natomiast ustalona przez wojewodów w trakcie rozliczenia kwota podlegająca zwrotowi to 834,5 tys. zł.

   Realizowany w 2025 r. Program Aktywny dzienny opiekun w gminie stanowił uzupełnienie Programu Aktywny Maluch 2022-2029 i był dedykowany gminom, tzw. „białym plamom". Budżet Programu wynosił 10 mln zł. Dofinansowanie mogły otrzymać gminy, na terenie których na dzień ogłoszenia Programu nie funkcjonowała żadna instytucja opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nie była planowana do utworzenia żadna instytucja w ramach umów o dofinansowanie do

Programu Aktywny Maluch 2022-2029. Lista gmin, które mogły wnioskować o dofinansowanie stanowiła załącznik do Programu.

W ramach Programu, gminy mogły wnioskować o dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki w maksymalnie dwóch instytucjach dziennego opiekuna w danej gminie. Łączna kwota dofinansowania do tworzenia instytucji opieki w danej gminie wynosiła do 300 tys. zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, natomiast kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna wynosiła maksymalnie 8 tys. zł brutto miesięcznie. Udzielone dofinansowanie dotyczyło zadań realizowanych od dnia ogłoszenia Programu do 31 grudnia 2025 r. Nabór wniosków trwał od 23 grudnia 2024 r. do 4 lutego 2025 r., zaś ogłoszenie wyników naboru nastąpiło 11 marca 2025 r.

W ramach naboru zostało zakwalifikowanych do dofinansowania łącznie 47 gmin, z tego:

- w module 1 – 18 gmin na utworzenie 24 dziennych opiekunów (łącznie 111 miejsc opieki),
- w module 2 – 29 gmin na dofinansowanie do funkcjonowania 35 dziennych opiekunów dysponujących 180 miejscami opieki, które zostały utworzone w edycji 2024.

Łącznie została przyznana kwota 8 908,5 tys. zł, z tego:

- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 - 5 834 tys. zł,
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycji 2024 w module 2 - 3 074,5 tys. zł.

Na podstawie art. 63c ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, który normuje realizację rządowych i resortowych programów rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w ramach *Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch,* przeprowadzono edycję uzupełniającą Programu Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025. Edycja uzupełniająca była finansowana ze środków Funduszu Pracy ujętych w planie finansowym Funduszu Pracy na 2025 r.

Budżet Programu wynosił 45 mln zł. Dofinansowanie mogły otrzymać gminy, na terenie których na dzień ogłoszenia Programu nie funkcjonowała żadna instytucja opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nie była planowana do utworzenia żadna instytucja w ramach umów o dofinansowanie do Programu Aktywny Maluch 2022-2029 oraz Programie Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025. Lista gmin, które mogły wnioskować o dofinansowanie stanowiła załącznik do Programu.

W ramach Programu, gminy mogły wnioskować o dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki w maksymalnie dwóch instytucjach dziennego opiekuna w danej gminie. Łączna kwota dofinansowania do tworzenia instytucji opieki w danej gminie wynosiła do 300 000 zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, natomiast kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna wynosiła maksymalnie 8 000 zł brutto miesięcznie. Udzielone dofinansowanie

dotyczyło zadań realizowanych od dnia ogłoszenia Programu do 31 grudnia 2025 r. Nabór wniosków trwał od 23 czerwca 2025 r. do 21 lipca 2025 r., zaś ogłoszenie wyników naboru nastąpiło 6 sierpnia 2025 r.

W ramach naboru zostało zakwalifikowanych do dofinansowania łącznie 11 gmin, z tego:

- w module 1 – 9 gmin na utworzenie 10 dziennych opiekunów (łącznie 47 miejsc opieki), w tym 3 gminy zawnioskowały o środki na funkcjonowanie 3 dziennych opiekunów oferujących 15 miejsc opieki,
- w module 2 – 2 gminy na dofinansowanie do funkcjonowania 2 dziennych opiekunów dysponujących 10 miejscami opieki, którzy zostali utworzeni w ramach Programu Aktywny Maluch – Pierwszy dzienny opiekun w gminie 2024.

Łącznie została przyznana kwota 2 634,3 tys. zł, z tego:

- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 – 2 530,3 tys. zł,
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycji 2024 w module 2 – 104 tys. zł.

Ze sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji Programów wynika, że wojewodowie rozliczyli utworzenie 20 instytucji dziennych opiekunów w 16 gminach na kwotę 4,1 mln zł . Instytucje te zapewniają 96 miejsc opieki. W przypadku zapewnienia funkcjonowania miejsc powstałych w poprzedniej edycji wojewodowie rozliczyli 19 gmin na kwotę 0,9 mln zł.

Kolejna edycja Programu na 2026 r. została ogłoszona 5 listopada 2025 roku, a nabór wniosków trwał do 12 grudnia 2025 roku.

W ramach naboru zostało zakwalifikowanych do dofinansowania łącznie 73 gminy, z tego:

- w module 1 – 28 gmin na utworzenie i funkcjonowanie 33 dziennych opiekunów (łącznie 158 miejsc opieki),
- w module 2 – 45 gmin na dofinansowanie do funkcjonowania 54 dziennych opiekunów dysponujących 268 miejscami opieki, którzy zostali utworzeni w ramach edycji 2024, edycji 2025 i edycji uzupełniającej w 2025.

Łącznie na tworzenie została przyznana kwota 14 121 tys. zł, z tego:

- na tworzenie i funkcjonowanie nowotworzonych miejsc w module 1 – 9 319 tys. zł,
- na funkcjonowanie miejsc powstałych w edycjach wcześniejszych w module 2 – 4 802 tys. zł.

Mapa 2 – Rozmieszczenie inwestycji realizowanych w programie Aktywny Dzienny Opiekun wg. stanu na koniec 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

• ROZWÓJ INFRASTRUKTURY

696	**174,3 mln zł**	**222**
instytucji objętych dofinansowaniem w edycji 2025	**dofinansowanie przebudowy lub doposażenia placów zabaw**	**instytucje objęte wsparciem w edycji 2026**

3. **Program Aktywne Place Zabaw 2025 -** głównym celem programu jest podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 świadczonej przez żłobki i kluby dziecięce. Cel szczegółowy to poprawa warunków pobytu dzieci w instytucjach w czasie zabaw na świeżym powietrzu poprzez dofinansowanie przebudowy istniejących placów zabaw lub ich doposażenie. Zabawa jest kluczowym kontekstem rozwoju małych dzieci. Szczególnie wartościowa dla ich rozwoju jest zaś zabawa na świeżym powietrzu, gdzie stale zmieniające się otoczenie naturalne zachęca do aktywności fizycznej (ściśle powiązanej ze zdrowiem dzieci), kreatywności i eksploracji. Kontakt z naturą ma również wpływ na regulację emocjonalną dzieci przyczyniając się do poprawy ich dobrostanu psychicznego oraz potencjał do kształtowania zachowań prospołecznych. Dlatego też ważne jest, aby organizacja placów zabaw przy instytucjach opieki uwzględniała potencjał przyrody. Dotyczy to wykorzystania naturalnych elementów takich jak rośliny, drzewa, woda, ziemia i piasek, które mogą uzupełniać istniejące konstrukcje na placach zabaw, ale też stanowić konstrukcje same w sobie np. wiklinowe szałasy. Dotyczy to również ukształtowania terenu, które powinno stanowić naturalne wyzwania dla dzieci, np. wzniesienia

zachęcają do wspinania się, oraz różnorodności naturalnych nawierzchni, np. trawa, piasek, które dają możliwość podejmowania przez dzieci różnych typów aktywności. Plac zabaw powinien też uwzględniać przestrzeń umożliwiającą dzieciom odpoczynek, tak by (w różnych warunkach pogodowych) mogły same regulować czas i intensywność udziału w wybranych przez siebie działaniach. Wszystkie te komponenty wspólnie stanowią środowisko rozwoju dziecka.

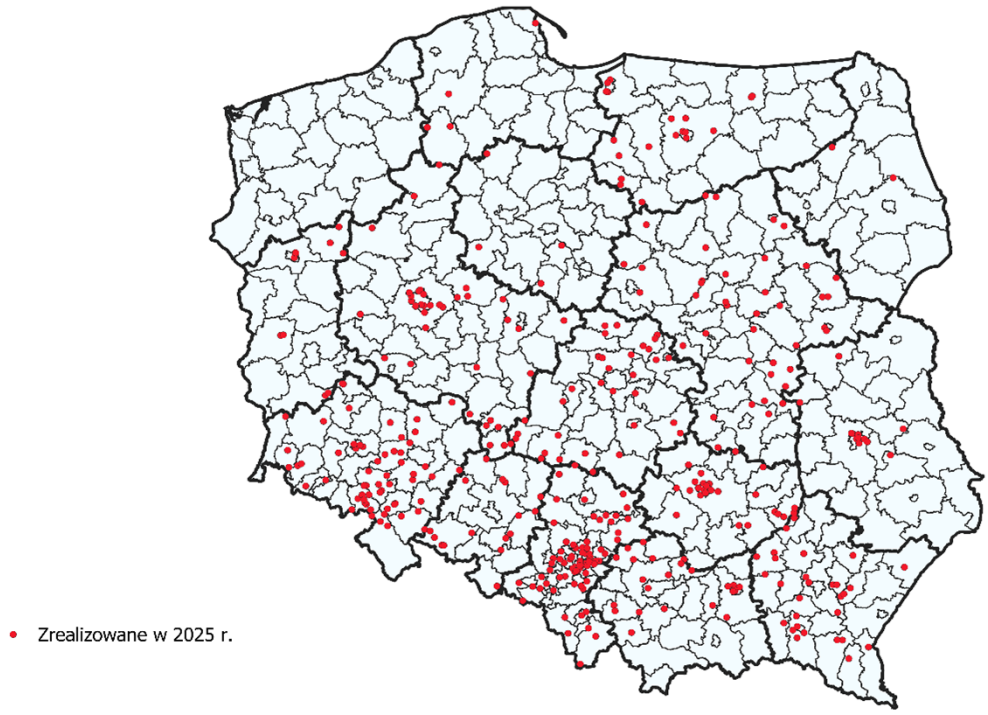
Program adresowany był do gmin prowadzących instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w formie żłobka lub klubu dziecięcego, w których wysokość miesięcznej opłaty rodzica za pobyt dziecka, którą rodzic byłby zobowiązany ponosić, gdyby nie zostało mu przyznane prawo do świadczenia „aktywnie w żłobku" nie przekraczała kwoty 1500 zł. Budżet programu wynosił 60 mln zł., a jego finansowanie zapewniały środki z Funduszu Pracy. Wysokość dofinansowania wynosiła do 300 tys. zł na instytucję opieki, niezależnie od tego ilu placów zabaw dotyczyła. Środki finansowe w ramach Programu były przeznaczone na dofinansowanie przebudowy lub doposażenia istniejących, przynależących do żłobków lub klubów dziecięcych placów zabaw. Udzielone dofinansowanie dotyczyło zadań realizowanych w okresie od dnia 1 stycznia 2025 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. W dniu 10 marca 2025 r. ogłoszona została zmiana Programu, wskutek której nastąpiło zwiększenie środków na realizację Programu do wysokości 195 mln zł, a także przeznaczono środki na koszty obsługi Programu przez wojewodów.

Dofinansowanie w kwocie **174 296,4 tys. zł** zostało przyznane na **przebudowę lub doposażenie placów zabaw przy 696 instytucjach opieki.**

Ze sprawozdań rzeczowo-finansowych wynika, że wojewodowie rozliczyli przebudowę lub doposażenie placów zabaw w 585 instytucjach na kwotę 138,1 mln zł .

Kolejna edycja Programu na 2026 r. została ogłoszona 7 listopada 2025 roku, a nabór wniosków trwał do 19 grudnia 2025 roku. Dofinansowanie w kwocie 60 802,6 tys. zł zostało przyznane na budowę, przebudowę lub doposażenie placów zabaw przy 222 instytucjach opieki.

Mapa 3 – Realizacja programu Aktywne Place Zabaw w 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

• JAKOŚĆ OPIEKI

5	16	4
priorytetów Akademii Wsparcia opisanych w raporcie	województw objętych działaniami regionalnych liderów	obszary standardów opieki

4. **Akademia Wsparcia - krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce -** celem konkursu jest rozwój instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez wyłonienie instytucji, których zadaniem będzie wsparcie instytucji opieki we wdrażaniu i podnoszeniu standardów jakości opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 i upowszechnianie formalnej opieki. Działalność tych instytucji polega głównie na upowszechnianiu formalnej opieki, wspieraniu podmiotów prowadzących instytucje opieki, opiekunów, jak i gmin kontrolujących instytucje opieki, współpracę z rodzicami, w celu podnoszenia jakości opieki. Źródło finansowania projektu pochodzi z części 63 „rodzina" z budżetu państwa.

   Wybrane w ramach konkursu podmioty mają za zadanie współpracę z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz z Krajowym LIDEREM Akademii Wsparcia, który jako jednostka centralna odpowiada za koordynację działań Wojewódzkich LIDERÓW Akademii Wsparcia, a także ma rolę wspierającą/monitorującą w kontekście upowszechniania instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

   W ramach konkursu wyznaczono następujące cele szczegółowe, które realizowane są poprzez Priorytety:

   - Priorytet 1 Krajowy LIDER Akademii Wsparcia

     Jako jednostka centralna - koordynuje zadania realizowane w Priorytetach 2 i 3. Opracowuje metody pracy mające na celu podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
   - Priorytet 2 Wojewódzki LIDER Akademii Wsparcia

     Jako jednostka regionalna – podejmuje działania mające na celu podniesienie jakości opieki w regionie – jednym z 16 województw.
   - Priorytet 3 Ambasador Akademii Wsparcia

     Upowszechnianie na terenie całego kraju formalnej opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez podejmowanie lokalnych działań na rzecz likwidowania białych plam, tj. gmin, w których nie funkcjonuje żadna z instytucjonalnych form opieki.
   - Priorytet 3 Cyfrowy Ambasador Akademii Wsparcia („Edycja 2025-2026")

     Upowszechnianie formalnej opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez działania promocyjne realizowane w formie wirtualnej, obejmujące całą Polskę, z wykorzystaniem

nowoczesnych narzędzi cyfrowych, kampanii internetowych oraz platform społecznościowych.

- Priorytet 4 Monitoring Jakości Opieki Wczesnodziecięcej[1]

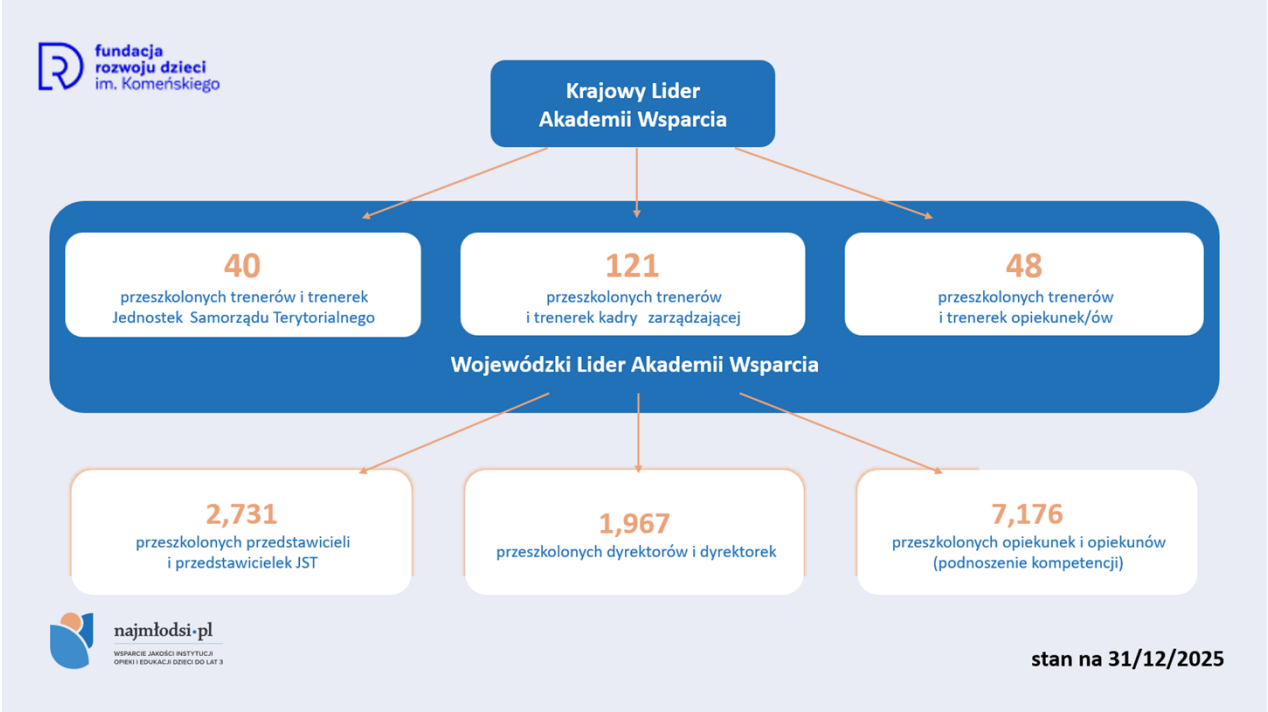
  Przeprowadzenie badania ewaluacyjnego w celu oceny jakości doświadczeń dzieci w polskich instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, z wykorzystaniem techniki obserwacji nieuczestniczącej oraz narzędzia Classroom Assessment Scoring System [CLASS] Toddler (La Paro, Hamre, & Pianta, 2012) oraz badania diagnostycznego wśród opiekunów z instytucji, w których realizowane będzie badanie obserwacyjne z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety dotyczącej wiedzy i przekonań opiekunów na temat wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki nad dziećmi do lat 3.

- Priorytet 5 Krajowy Lider Certyfikacji[1]

  Opracowanie materiałów szkoleniowych w języku polskim służących do szkolenia i certyfikacji polskich profesjonalistów sektora edukacji wczesnodziecięcej z wybranego zagranicznego narzędzia obserwacyjnego pozwalającego na ocenę jakości emocjonalno-społecznych oraz edukacyjnych doświadczeń dzieci w warunkach instytucjonalnych (np. CLASS Toddler, The Leuven Well-being and Involvement Scales) oraz opracowanie dwóch programów autorskich szkoleń wraz z systemem certyfikacji dla profesjonalistów sektora edukacji wczesnodziecięcej wspierających ich kompetencje z zakresu tworzenia warunków wspierających rozwój poznawczy dzieci do lat 3.

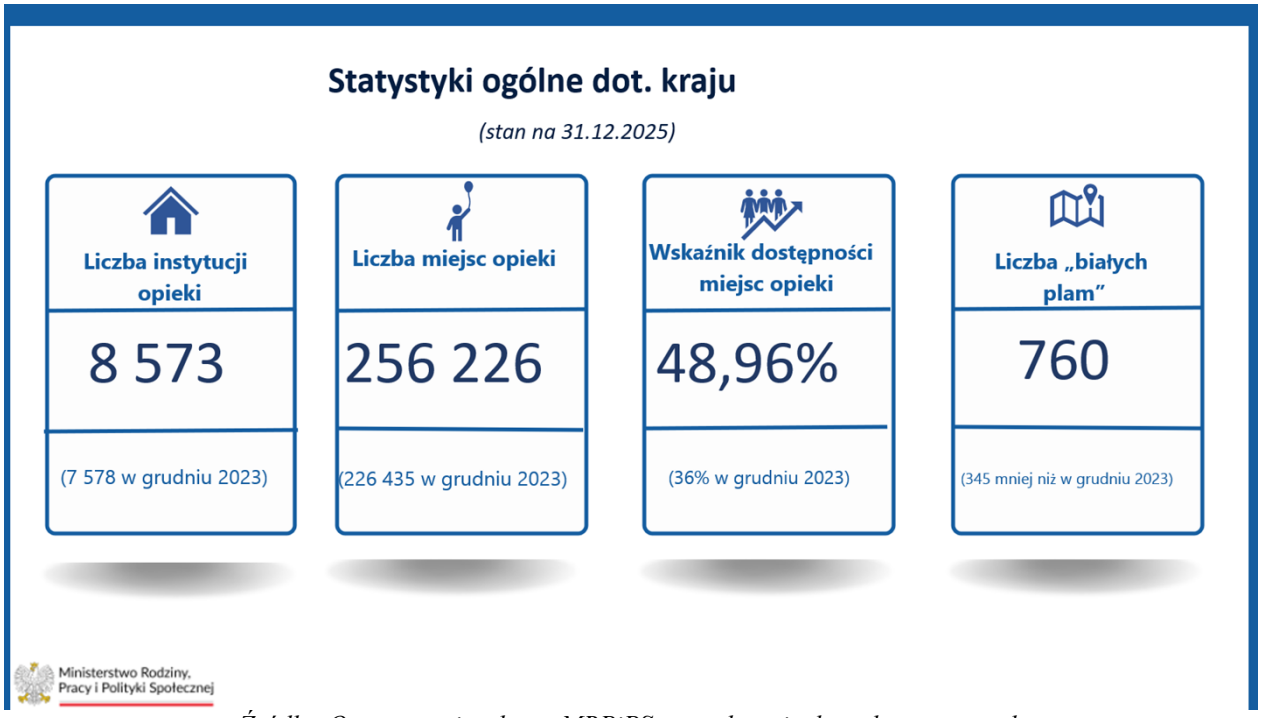
[1] Konkurs na priorytety 4 i 5 został ogłoszony w 2025 r. Wybór oferentów i wyniki zostały ogłoszone w 2026 r. Zadanie realizowane jest od 2026 r.

Wykres 3. Informacja na temat stanu realizacji działań w II Priorytecie na koniec 2025 r.

Źródło: Opracowanie Fundacji Rozwoju Dzieci im Komeńskiego na podstawie danych z KLAW-ów.

Infografika 2. Informacje na temat opieki wczesnodziecięcej na koniec 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Aby usprawnić procedurę standaryzacji, MRPiPS wraz z Fundacją Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego opublikowały **poradnik do standardów**, **podręcznik dla gmin** oraz **podręcznik dla kadry zarządzającej instytucjami opieki**, będące kompendium wiedzy w zakresie wsparcia placówek zarówno we wdrażaniu nowych standardów jakości opieki nad dziećmi do lat 3, jak i monitorowania

poprawności ich realizowania. Publikacje miały na celu przygotowanie interesariuszy systemu opieki wczesnodziecięcej do obowiązkowego stosowania rozporządzenia, o którym mowa poniżej, od 1 stycznia 2026 r.

W dniu 13 grudnia 2024 r. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, podpisała rozporządzenie w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3. Rozporządzenie wprowadza standardy opieki, które podmiot tworzący instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 musi spełnić, aby instytucja mogła zostać wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo do wykazu dziennych opiekunów. Ponadto w rozporządzeniu określono standardy niezbędne i fakultatywne do spełnienia w trakcie prowadzenia działalności polegającej na sprawowaniu opieki nad dziećmi do lat 3.

Standardy opieki uwzględniają potrzeby małych dzieci, które wykraczają poza samą potrzebę opieki i dotyczą w szczególności ich rozwoju fizycznego, psychologicznego, poznawczego, emocjonalnego i społecznego.

Infografika 3. Wykaz publikacji opracowanych w ramach projektu Akademia Wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS

Standardy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 zostały podzielone na 4 obszary:

1) pracy z dziećmi, który dotyczy codziennych doświadczeń dzieci w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennego opiekuna. Kluczowe dla tych doświadczeń są tworzone przez personel warunki

sprawowania opieki, dotyczące zarówno organizacji życia instytucji opieki, jak i panującej atmosfery oraz jakości relacji z dziećmi opartych na szacunku i respektowaniu ich praw;

2) organizacji pracy personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym i organizacji pracy dziennego opiekuna, który określa dbałość o profesjonalizację usług opiekuńczych i edukacyjnych, a także o rozwój pracowników, ich dobrostan, przejrzystość i użyteczność procedur. Dodatkowo wskazuje, że wraz z ww. elementami odpowiednia aranżacja przestrzeni są podstawą tworzenia wysokiej jakości instytucji opieki. Doskonalenie świadczonych usług, lepsza interakcja między personelem a dziećmi wynikać ma z systematycznego monitorowania i ewaluacji prowadzonej w atmosferze szacunku i zaufania;

3) współpracy personelu zatrudnionego w żłobku lub klubie dziecięcym i dziennego opiekuna z rodzicami, ma na względzie rozumienie decydującej roli rodziców i rodziny w życiu dziecka. Personel tworzy warunki umożliwiające rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki oraz daje im możliwości podnoszenia kompetencji rodzicielskich. Współpraca personelu i rodziców powinna być oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w dzieleniu się informacjami ważnymi dla kształtowania spójnego środowiska rozwoju każdego dziecka.

4) monitorowania wdrażania ww. standardów.

Rozporządzenie określa szczegółowy zakres standardów. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, wszystkie instytucje opieki będą musiały spełnić standardy niezbędne od 1 stycznia 2026 r. Wydłużony okres dostosowawczy został wprowadzony w celu uniknięcia negatywnych skutków zbyt szybkiego wprowadzenia regulacji przy nieprzygotowanym dostatecznie systemie wczesnej edukacji i opieki. W związku z tym również wejście w życie rozporządzenia przewidziano na dzień 1 stycznia 2026 r. Umożliwi to przygotowanie instytucji opieki do wdrożenia standardów, a wcześniej – na skutek projektowanych zmian prawnych – doprowadzi do sytuacji, w której zapewniona zostanie dostępność terytorialna i finansowa instytucji opieki w każdej gminie. Umożliwi to również dostosowanie się do nowego porządku prawnego podmiotów prywatnych, które stanowią większość instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 w Polsce, a jednocześnie nie zniechęci do tworzenia nowych miejsc opieki w kulminacyjnym etapie wdrażania programu rozwoju instytucji opieki Aktywny Maluch 2022-2029.

Wysoka jakość sprawowanej opieki jest podkreślana przez rodziców, którzy chcieliby mieć pewność, że ich dzieci uczęszczające do żłobka, klubu dziecięcego albo objęte opieką dziennego opiekuna poza opieką, mają zapewnioną edukację dostosowaną do wieku dzieci, ich stanu, cech grupy, w jakiej funkcjonują. Wysoka jakość zostanie zapewniona dzięki ww. rozporządzeniu, opracowanym podręcznikom metodycznym dla opiekunów i właścicieli instytucji oraz gmin, które będą kontrolować wdrożenie jakości.

5. Likwidacja "Białych Plam"

• **BIAŁE PLAMY**

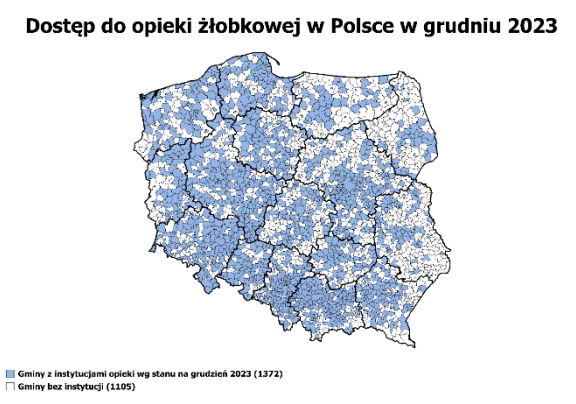
1105 → 760 liczba gmin bez instytucjonalnej opieki: XII 2023 → XII 2025	**–345** gmin mniej w ciągu dwóch lat	**–31,2%** spadek bazowej liczby „wykluczonych" gmin

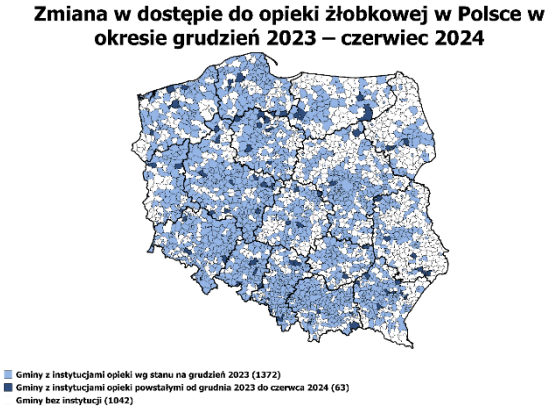
Proces likwidacji „białych plam" w latach 2023–2025 charakteryzował się dwiema różnymi fazami dynamiki:

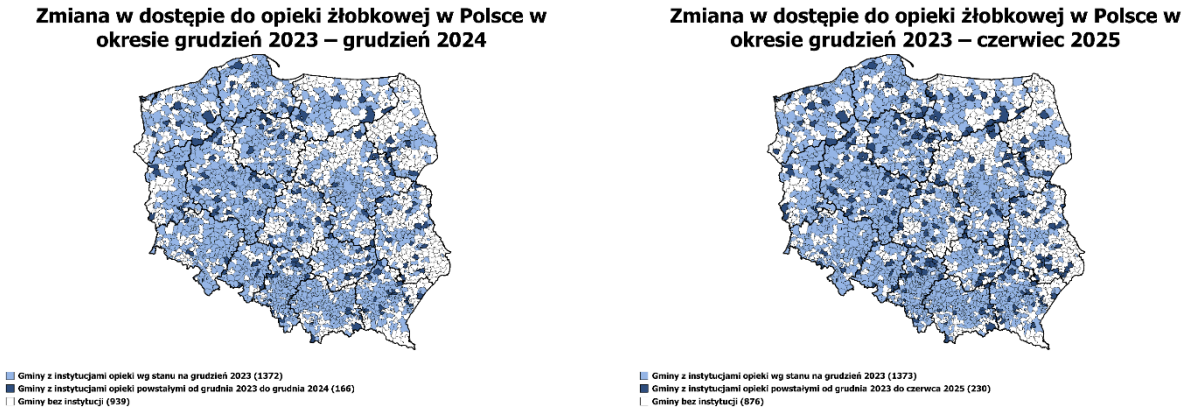
- Rok 2024: Liczba gmin bez żłobków spadła z 1105 do 987 (redukcja o 118 placówek).
- Rok 2025: W ciągu zaledwie jednego roku liczba „białych plam" zmniejszyła się z 987 do 760 (redukcja o aż 227 gmin). Szczególnie silne spadki odnotowano w pierwszych kwartałach (porównanie XII 2024 r. a III 2025 r.: spadek o 90 gmin).

W okresie od grudnia 2023 roku do grudnia 2025 roku z mapy Polski zniknęło łącznie 345 „białych plam", co oznacza spadek bazowej liczby wykluczonych gmin o 31,2%.

Mapa 4. Dostęp do opieki instytucjonalnej dla dzieci do lat 3 w okresie od grudnia 2023 r. do czerwca 2025 r.

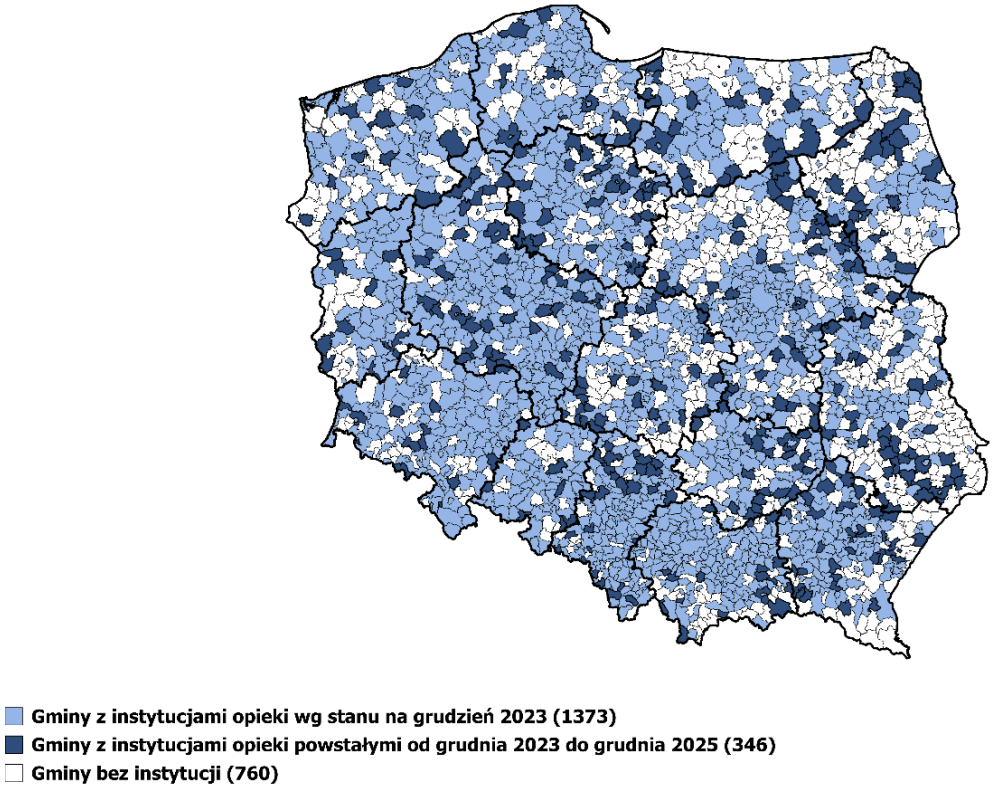

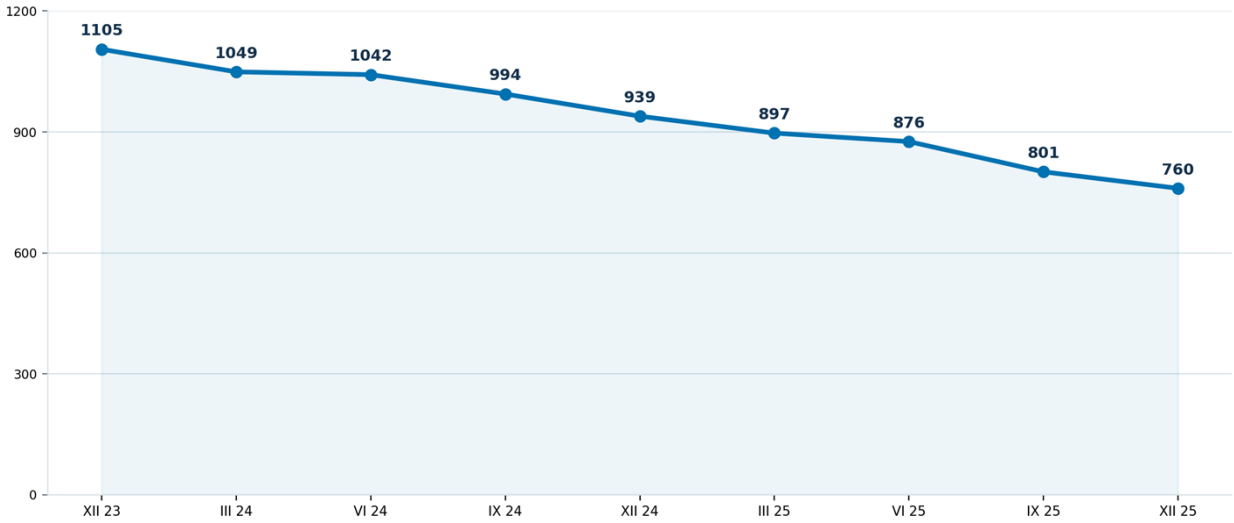
Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Mapa 5. Zmiana w dostępie do opieki instytucjonalnej w Polsce w okresie XII 2023 r. - XII 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Wykres 4. Proces zmniejszania liczby gmin bez opieki żłobkowej tzw. „białych plam” w latach 2024-2025

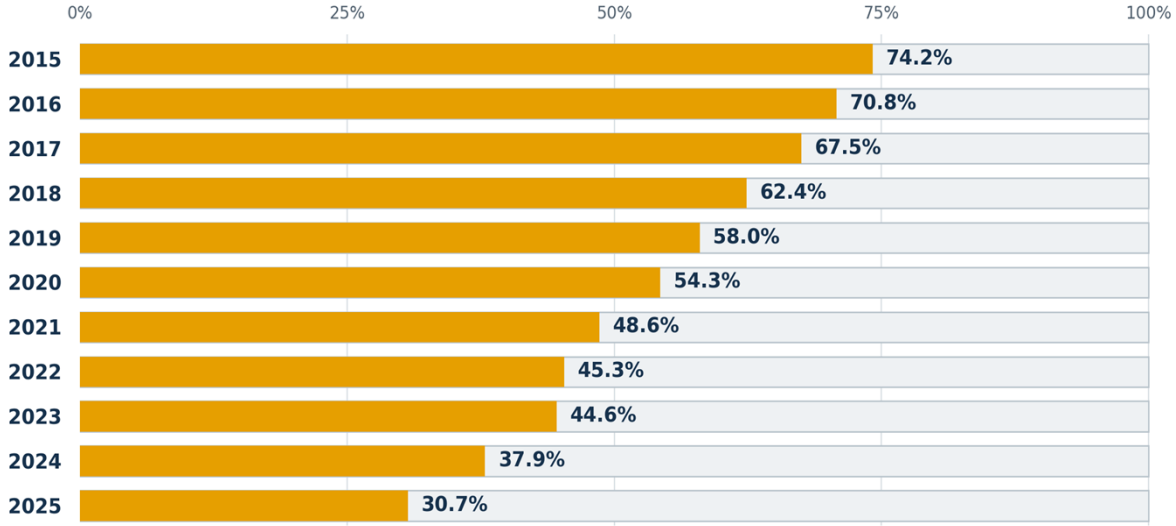

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Skokowa redukcja liczby „białych plam” w 2025 roku to bezpośredni efekt decyzji podjętych przez kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które wdrożyło następujące kluczowe ułatwienia i rewizje w programie „Aktywny Maluch”:

- zwiększenie dofinansowania: kwota dotacji na utworzenie jednego nowego miejsca dla samorządów została podniesiona – z pierwotnych 35 862 zł do 57 528 zł netto za 1 miejsce,
- zniesienie restrykcyjnych barier: w przypadku gmin będących dotychczas „białymi plamami” wyłączono rygorystyczny obowiązek obsadzenia nowo powstałych miejsc na minimalnym poziomie (który standardowo wynosił 80%, a następnie został obniżony do 75%). Zdjęło to z mniejszych gmin ryzyko konieczności zwrotu dofinansowania,
- wsparcie komplementarne: uruchomienie programów uzupełniających, takich jak „Pierwszy dzienny opiekun w gminie” (z dofinansowaniem do 300 tys. zł na utworzenie miejsc opieki u dziennego opiekuna i 8 tys. zł miesięcznie na jego utrzymanie), co pozwoliło najmniejszym i najuboższym gminom wiejskim na elastyczne wyjście ze strefy wykluczenia.

Wykres 5. – Skala występowania gmin tzw. „białych plam” w latach 2015-2025 w udziale wszystkich gmin w Polsce w danym roku

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Liczba gmin, w których nie funkcjonowała żadna instytucjonalna forma opieki nad dziećmi do lat 3, systematycznie zmniejszała się w analizowanym okresie. Dane pokazują, że szczególnie istotne przyspieszenie tego procesu nastąpiło w 2025 r. W grudniu 2023 r. liczba tzw. „białych plam” wynosiła 1105 gmin. W kolejnych kwartałach 2024 r. następował stopniowy spadek tej wartości – do 1049 gmin w marcu, 1042 w czerwcu, 994 we wrześniu i 939 w grudniu 2024 r. W 2025 r. tempo redukcji jeszcze wzrosło: liczba „białych plam” zmniejszyła się z 897 w marcu, przez 876 w czerwcu i 801 we wrześniu, do 760 gmin na koniec grudnia 2025 r.

Oznacza to, że pomiędzy grudniem 2023 r. a grudniem 2025 r. liczba gmin pozbawionych instytucjonalnej opieki zmniejszyła się o 345, czyli o 31,2% względem poziomu wyjściowego. Co szczególnie istotne, proces ten wyraźnie przyspieszył w drugim roku analizowanego okresu. Według opisu zawartego w raporcie w 2024 r. redukcja wyniosła 166 gmin, natomiast w samym 2025 r. liczba „białych plam” zmniejszyła się o kolejne 179 gmin.

Tak wyraźna zmiana dynamiki zbiega się z intensyfikacją działań państwa ukierunkowanych na rozwój lokalnej infrastruktury opiekuńczej. Kluczową rolę odegrał program „Aktywny Maluch 2022–2029”, którego zadaniem jest tworzenie nowych miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennych opiekunów, a także zapewnienie finansowania funkcjonowania utworzonych miejsc. Program został zaprojektowany tak, aby zwiększać dostępność opieki zarówno w dużych miastach, jak i w mniejszych miejscowościach oraz na terenach wiejskich. Na jego realizację przeznaczono około 6,5 mld zł ze środków KPO i Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego. Według danych przedstawionych w raporcie dzięki programowi do końca grudnia 2025 r. utworzono ponad 37 tys. nowych miejsc opieki.

Istotne znaczenie dla przyspieszenia procesu miały również zmiany w konstrukcji samego programu. Raport wskazuje, że w 2025 r. zwiększono wysokość dofinansowania na utworzenie jednego nowego

miejsca – z pierwotnych 35 862 zł do 57 528 zł netto. Zwiększenie poziomu wsparcia miało poprawić ekonomiczną atrakcyjność tworzenia miejsc opieki dla samorządów, w szczególności tych mniejszych, dla których koszt utworzenia i późniejszego utrzymania placówki może stanowić relatywnie większe obciążenie.

Proces ten był dodatkowo wspierany przez rozwiązania komplementarne. Szczególne znaczenie miały programy kierowane bezpośrednio do gmin, w których utworzenie klasycznego żłobka lub klubu dziecięcego było trudniejsze ze względu na niewielką liczbę mieszkańców, rozproszoną zabudowę lub ograniczone możliwości organizacyjne. Przykładem jest „Aktywny dzienny opiekun w gminie", który w 2025 r. został skierowany właśnie do gmin będących „białymi plamami" i stanowił uzupełnienie programu „Aktywny Maluch". W ramach naboru zakwalifikowano 47 gmin: 18 gmin otrzymało wsparcie na utworzenie 24 dziennych opiekunów dysponujących 111 miejscami, a 29 gmin uzyskało środki na funkcjonowanie 35 dziennych opiekunów z 180 miejscami utworzonymi wcześniej. Łączna przyznana kwota wyniosła 8,91 mln zł.

Skala zmian widoczna jest również w szerszym trendzie rozwoju infrastruktury. W latach 2015–2025 liczba instytucji opieki wzrosła z 2 990 do 8 573, natomiast liczba dostępnych miejsc zwiększyła się z 83 960 do 256 226. Szczególnie duży wzrost liczby miejsc nastąpił w ostatnim okresie: pomiędzy 2024 a 2025 r. ich liczba zwiększyła się z 237 321 do 256 226, czyli o ok. 20 tys. miejsc w ciągu jednego roku.

Dane o „białych plamach" należy zatem interpretować nie jako pojedynczy efekt jednego instrumentu, lecz jako rezultat nakładania się kilku działań: tworzenia nowych miejsc w ramach „Aktywnego Malucha", zwiększenia atrakcyjności finansowej inwestycji, ograniczenia barier dla małych gmin, programów wspierających dziennych opiekunów oraz rozwijania finansowania funkcjonowania nowych miejsc. Raport wskazuje przy tym wprost, że skokowa redukcja liczby „białych plam" w 2025 r. była związana z decyzjami dotyczącymi modyfikacji programu „Aktywny Maluch".

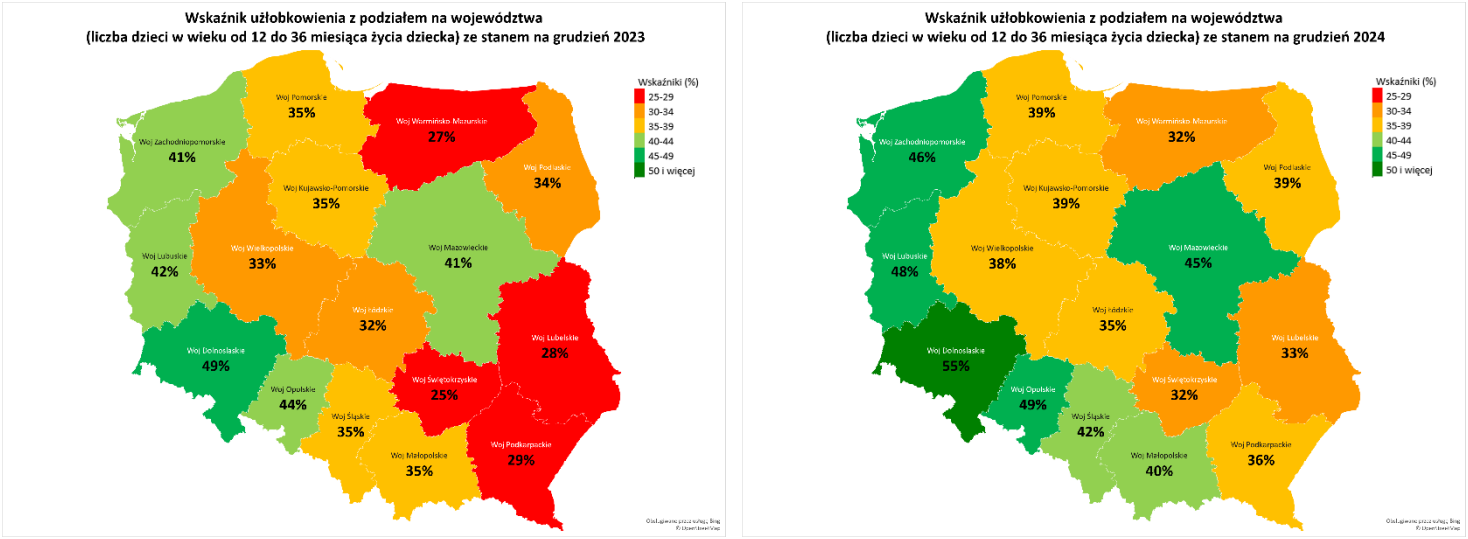
6. Wskaźnik użłobkowienia w Polsce

• DOSTĘPNOŚĆ OPIEKI

48,96%	**2023–2025**	**Regiony**
wskaźnik użłobkowienia na koniec 2025 r.	okres porównawczy dla zmian dostępności	zróżnicowanie poziomu użłobkowienia pokazują mapy wojewódzkie

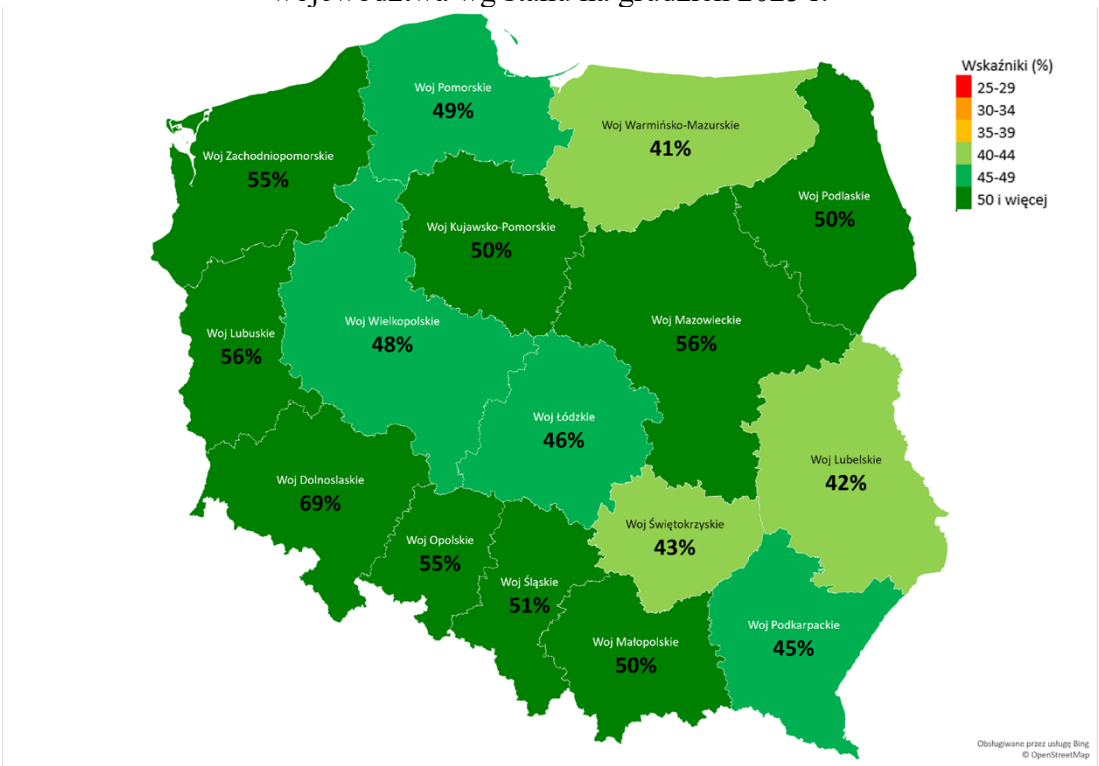
Działania związane z rozwojem sieci instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 i zwiększeniem dostępności do opieki znalazły swoje odzwierciedlenie we wskaźniku użłobkowienia, który na koniec 2025 r. wyniósł 48,96% Zmiany i zróżnicowanie regionalne na poziomie wojewódzkim przedstawiają poniższe mapy.

Mapa 6. Wskaźnik użłobkowienia w stosunku do liczby dzieci 12-36 miesięcy z podziałem na województwa wg stanu na grudzień 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Mapa 7. Wskaźnik użłobkowienia w stosunku do liczby dzieci 12-36 miesięcy z podziałem na województwa wg stanu na grudzień 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych oraz danych GUS o liczbie dzieci w wieku 1-2 lata.

Wzrost wskaźnika należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście zwiększenia liczby dostępnych miejsc. W latach 2015–2025 liczba miejsc opieki w Polsce wzrosła z 83 960 do 256 226, a więc ponad trzykrotnie. W tym samym czasie liczba instytucji opieki zwiększyła się z 2 990 do 8 573. Szczególnie wyraźne zwiększenie skali sieci nastąpiło w ostatnim okresie: w latach 2024–2025 liczba instytucji wzrosła z 7 824 do 8 573, natomiast liczba miejsc z 237 321 do 256 226.

Za przyspieszeniem tego procesu stały przede wszystkim działania inwestycyjne i finansowe skierowane na zwiększenie podaży miejsc. Najważniejszym instrumentem był program „Aktywny Maluch 2022–2029", największy w historii program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Program jest kierowany zarówno do dużych miast, jak i mniejszych miejscowości oraz terenów wiejskich, co pozwala rozwijać sieć opieki w miejscach, gdzie wcześniej dostęp do niej był ograniczony lub nie było jej wcale. W tym sensie rozwój infrastruktury finansowany w ramach „Aktywnego Malucha" stanowi podstawowy mechanizm zwiększania potencjalnej dostępności opieki – bez utworzenia miejsca nie jest bowiem możliwe trwałe zwiększenie liczby dzieci mogących korzystać z opieki instytucjonalnej.

Jednocześnie sam wzrost liczby miejsc nie był jedynym elementem prowadzonej polityki. Istotną rolę odgrywały instrumenty uzupełniające, pozwalające reagować na specyfikę mniejszych i słabiej zaludnionych gmin. Szczególne znaczenie miał „Aktywny dzienny opiekun w gminie", który został skierowany do gmin będących „białymi plamami". Rozwiązanie to pozwalało tworzyć i finansować funkcjonowanie dziennych opiekunów w miejscach, w których budowa większej instytucji opieki mogła być nieproporcjonalna do lokalnego zapotrzebowania. W edycji 2025 wsparciem objęto 47 gmin, tworząc lub finansując funkcjonowanie łącznie 59 dziennych opiekunów i 291 miejsc opieki.

Takie rozwiązania miały znaczenie nie tylko dla liczby dostępnych miejsc, ale również dla wyrównywania różnic terytorialnych. Likwidacja „białych plam" oznacza bowiem, że kolejne gminy uzyskują przynajmniej podstawową formę instytucjonalnej opieki. W okresie od grudnia 2023 r. do grudnia 2025 r. liczba gmin bez takiej opieki zmniejszyła się z 1105 do 760, czyli o 345 gmin. Raport wskazuje, że w samym 2025 r. tempo redukcji było szczególnie wysokie – liczba „białych plam" zmniejszyła się o 227 gmin, wobec 118 w 2024 r.

Równolegle rozwijany był popyt na istniejące i nowe miejsca. Ustawa wprowadziła trzy elastyczne świadczenia: „aktywni rodzice w pracy", „aktywnie w żłobku" oraz „aktywnie w domu". Takie rozwiązanie pozwala rodzicom dostosować formę wsparcia do ich sytuacji zawodowej i rodzinnej, a jednocześnie zmniejsza barierę finansową korzystania z opieki instytucjonalnej. Rodzice mogą także zmieniać rodzaj pobieranego świadczenia wraz ze zmianą swojej sytuacji życiowej, zachowując zasadę pobierania jednego świadczenia na dane dziecko w danym miesiącu.

Szczególnie wyraźnym przykładem oddziaływania po stronie popytowej jest świadczenie „aktywnie w żłobku". Dane dotyczące średniej miesięcznej opłaty za opiekę pokazują, że pomiędzy sierpniem 2024 r. a grudniem 2025 r. średnia ważona opłata zmniejszyła się z 999,93 zł do 95,32 zł. Oznacza to zmianę

o około 90,5%. W praktyce zwiększenie liczby miejsc było więc połączone ze znaczącym obniżeniem kosztu korzystania z opieki ponoszonego przez rodziców.

Zestawienie map ze zmianą wskaźnika użłobkowienia należy zatem odczytywać jako efekt działania całego systemu: inwestycji w infrastrukturę, finansowania nowych miejsc, wsparcia ich funkcjonowania, programów kierowanych do „białych plam", a także instrumentów zwiększających finansową dostępność opieki dla rodzin. „Aktywny Maluch" zwiększał przede wszystkim podaż – czyli liczbę i terytorialną dostępność miejsc – natomiast „Aktywny rodzic" zwiększał możliwość korzystania z tych miejsc poprzez ograniczenie kosztów po stronie gospodarstw domowych i dopasowanie wsparcia do różnych modeli życia rodzinnego. Raport wskazuje tym samym na komplementarność obu instrumentów: rozwój infrastruktury tworzy możliwość korzystania z opieki, a system świadczeń ułatwia rodzinom faktyczne wykorzystanie tej możliwości.

Wynik na poziomie 48,96% na koniec 2025 r. należy więc interpretować jako syntetyczny rezultat zwiększenia potencjału opiekuńczego kraju. Jednoczesny wzrost liczby instytucji do 8 573, wzrost liczby miejsc do 256 226, redukcja liczby „białych plam" do 760 oraz rozwój instrumentów finansujących zarówno tworzenie miejsc, jak i korzystanie z nich pokazują, że polityka państwa oddziaływała na dostępność opieki równocześnie od strony infrastruktury, terytorium i kosztu ponoszonego przez rodziny.

Mapy pokazują zatem nie tylko zróżnicowanie regionalne, ale przede wszystkim kierunek zmian: system opieki nad dziećmi do lat 3 staje się coraz bardziej rozbudowany i dostępny terytorialnie, a działania podejmowane w ramach „Aktywnego Malucha", programów dla dziennych opiekunów oraz ustawy wzajemnie się uzupełniają, zwiększając możliwość korzystania z opieki przez rodziny w różnych częściach Polski.

7. Opłaty i wydatki na realizację zadań

W 2024 i 2025 r. wydatki budżetu państwa, Funduszu Pomocy oraz Funduszu Pracy na funkcjonowanie systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 obejmowały między innymi:

- świadczenia „aktywnie w żłobku", „aktywni rodzice w pracy" oraz „aktywnie w domu", które wyniosły 6 892,6 mln zł z budżetu państwa, w tym: 25,5 mln zł na koszty obsługi; 47,4 mln zł z Funduszu Pomocy, w tym: 700 tys. zł na koszty obsługi,
- pozostające od 1 października 2024 r. w zakresie praw nabytych świadczenia: dofinansowanie do obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, które wyniosły 119,6 mln zł z budżetu państwa, 4,4 mln zł z Funduszu Pomocy oraz 252,3 mln zł z Funduszu Pracy; Rodzinny Kapitał Opiekuńczy w kwocie 2 188,4 mln zł z budżetu państwa oraz 55,9 mln zł z Funduszu Pomocy;
- dofinansowanie w ramach programu „Aktywne Place Zabaw" za 2025 r. w kwocie 174,3 mln zł z Funduszu Pracy;

- realizacja resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch - Aktywny dzienny opiekun w gminie 2025 w kwocie 5,6 mln zł z Funduszu Pracy.

  Kwota wydatków jednostek samorządu terytorialnego na system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, (na które składają się także środki m.in. z Programu „Aktywny Maluch", dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3) wyniosła 2 217,5 mln zł.

III. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic"

• REALIZACJA PROGRAMU

5 666,7 tys.	6,94 mld zł	573,6 tys.
łączna liczba wypłat od X 2024 do XII 2025	kwota wypłat w tym okresie	dzieci, na które przyznano świadczenia

1. Realizacja świadczeń „aktywny rodzic" w ujęciu statystycznym i finansowym

Proces przyjmowania i obsługi wniosków przez ZUS przebiega z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych, takich jak: (PUE ZUS/eZUS, portal Emp@tia, bankowość elektroniczna).

Łączna liczba wypłat w okresie od 1 października 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. to 5 666,7 tys. świadczeń na kwotę 6 940 070,4 tys. zł w tym:

- 46.734,7 tys. zł z Funduszu Pomocy,
- 26 193,1 tys. zł na koszty obsługi.

ZASIĘG PROGRAMU

573,6 tys. dzieci objętych przyznanymi świadczeniami od 01.10.2024r. do 31.12.2025r.

178,1 tys.	164,6 tys.	230,9 tys.
Świadczenie „Aktywnie w domu"	„Aktywni rodzice w pracy"	„Aktywnie w żłobku"

Łącznie od października 2024 r. do grudnia 2025 r. przyznano świadczenia z ustawy „Aktywny rodzic" na 573,6 tys. dzieci, z tego na:

— Aktywnie w domu (AwD) – 178,1 tys. dzieci,

— Aktywni rodzice w pracy (AwP) – 164,6 tys. dzieci,

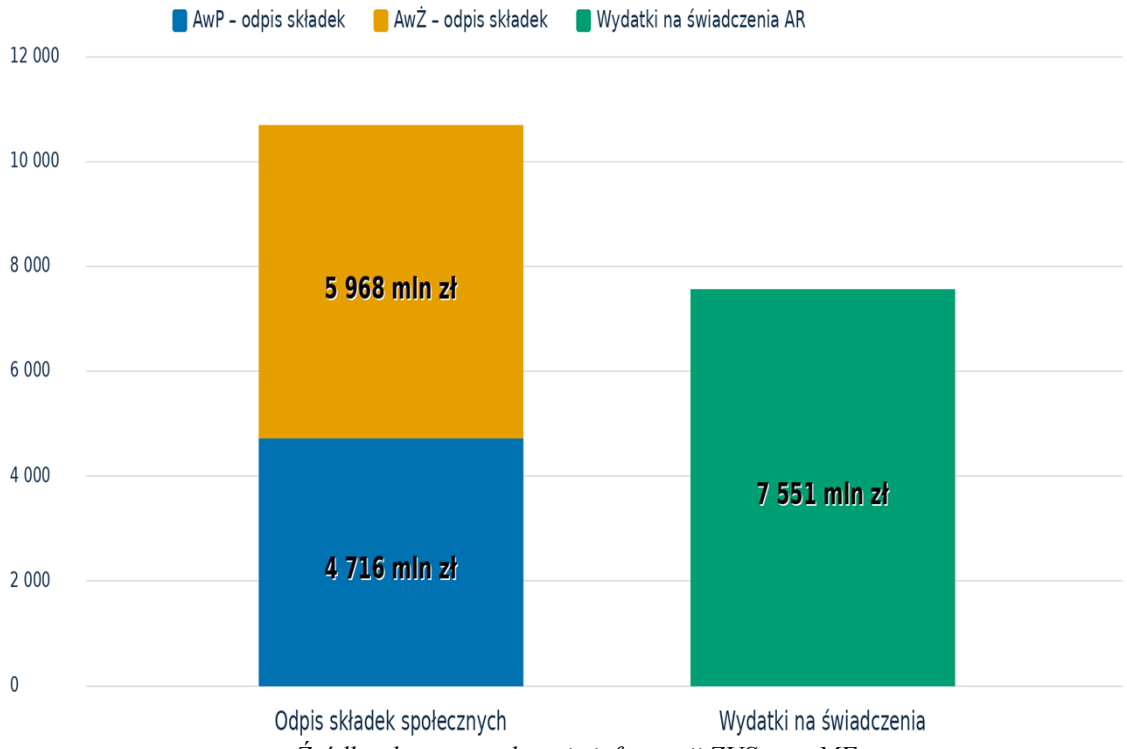
— Aktywnie w żłobku (AwZ) – 230,9 tys. dzieci.

• Relacja wydatków i wpływów

7,551 mld zł **łączny poziom wydatków budżetu państwa na świadczenia z programu "Aktywny Rodzic"**	**10,68 mld zł** **wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne osób pobierających świadczenie "aktywni rodzic w pracy" i "aktywnie w żłobku"**

Wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne opłacane przez osoby pobierające świadczenie „aktywni rodzice w pracy" i „aktywnie w żłobku" szacowane na poziomie 10 684 mln zł przewyższają łączne wydatki z budżetu państwa na świadczenia z Programu „Aktywny Rodzic", wypłacane na zasadzie praw nabytych rodzinny kapitał opiekuńczy i dofinansowanie do obniżenia opłaty za pobyt w żłobku wynoszące 7 551 mln zł.

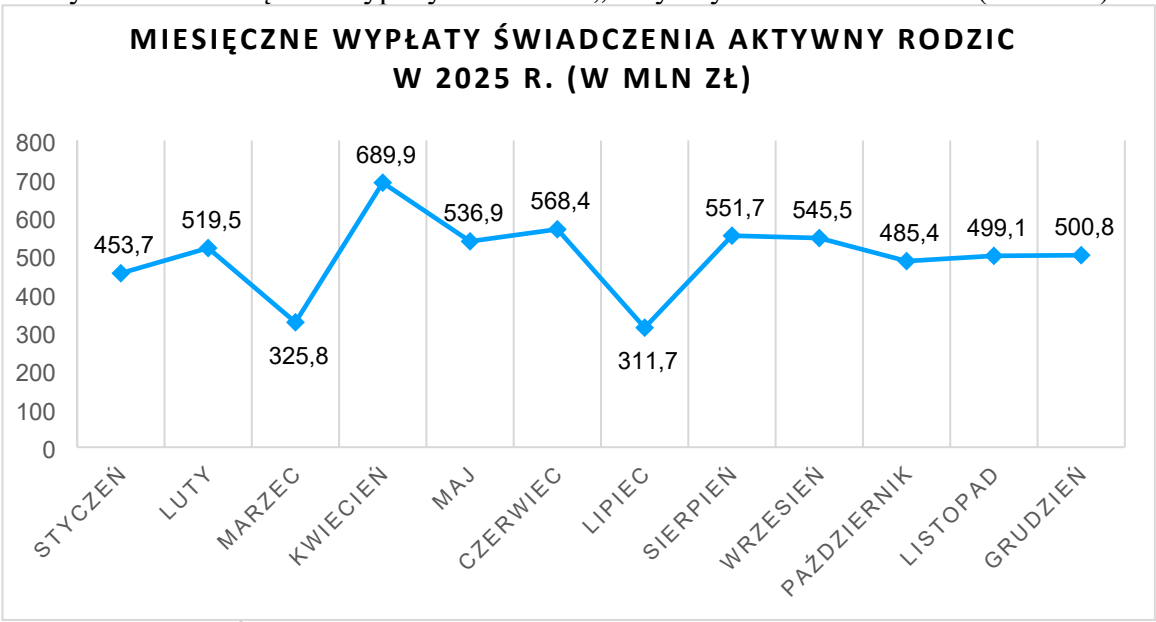
Wykres 6. Odpis składek społecznych a wydatki na świadczenia „Aktywny Rodzic"

Źródło: dane na podstawie informacji ZUS oraz MF.

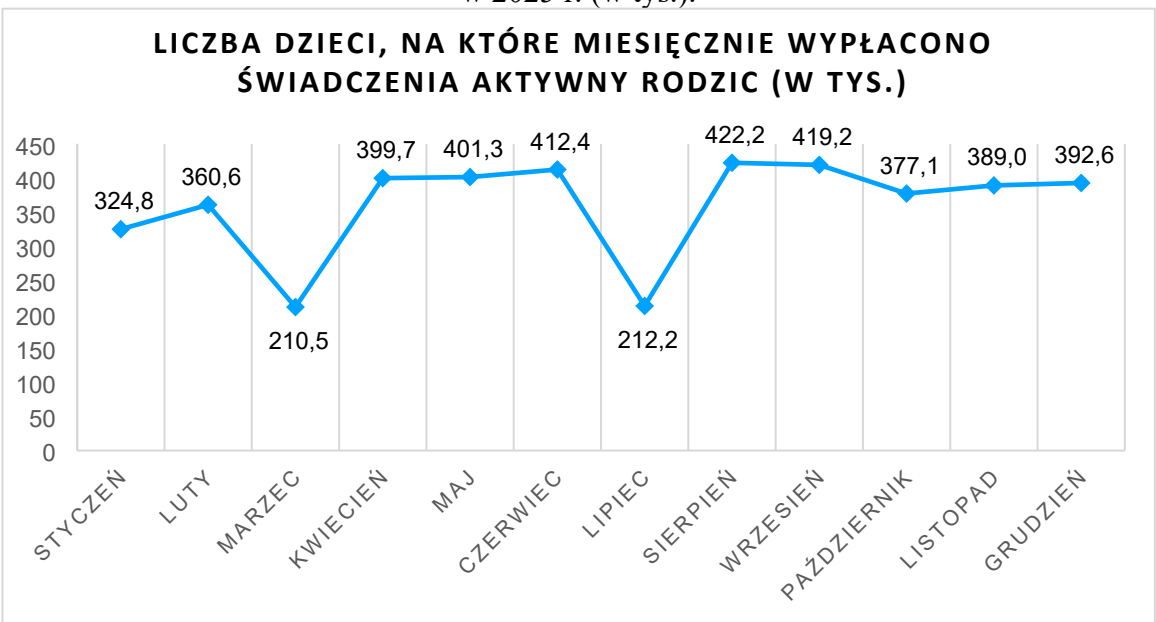
- **Statystyki ogólne:**

Wykres 7. Miesięczne wypłaty świadczeń „Aktywny Rodzic” w 2025 r. (w mln zł).

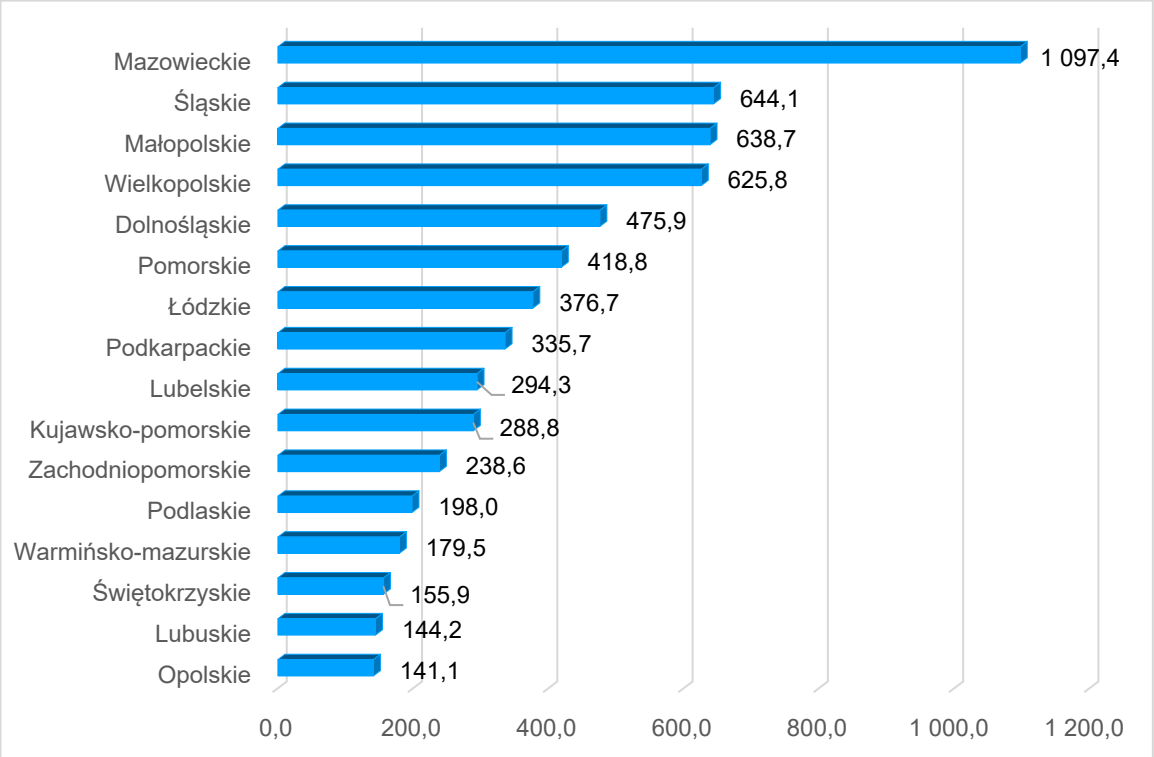
Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych ZUS

Wykres 8. Liczba dzieci, na które miesięcznie wypłacono świadczenia „Aktywny Rodzic” w 2025 r. (w tys.).

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych ZUS

Wykres 9. Wydatki na świadczenia „Aktywny Rodzic” w 2025 r.

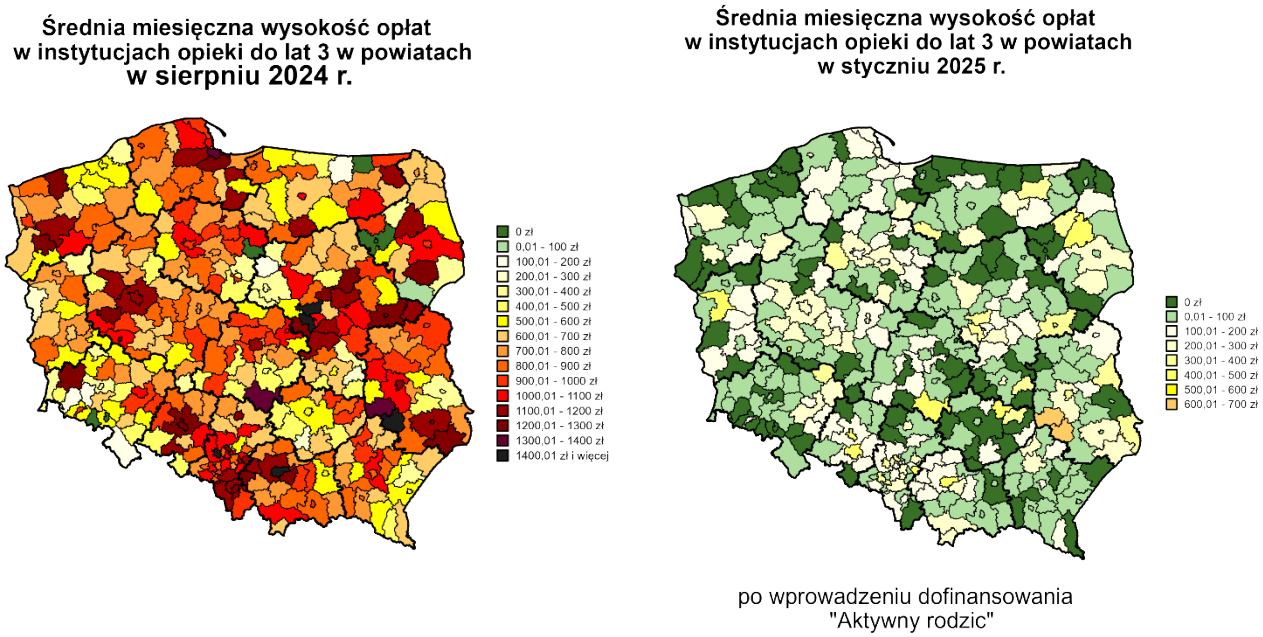
Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych ZUS

Analiza wskaźników finansowych oraz liczby beneficjentów wskazują na bardzo wysoką absorpcję środków i szerokie dotarcie programu do grupy docelowej. Zważywszy na fakt, że świadczenia „Aktywny Rodzic” dedykowane są na dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia, docelowa populacja uprawnionych obejmuje w przybliżeniu dwa roczniki, co daje potencjalną pulę około 476 tys. dzieci. Osiągane w miesiącach takich jak maj, czerwiec, czy sierpień wskaźniki na poziomie 400-422 tys. objętych wsparciem dowodzą, że zdecydowanie większość uprawnionych (ponad 85%) skutecznie weszła do systemu i aktywnie pobiera świadczenia.

- **Wpływ na rynek usług opiekuńczych:** Kluczowym wyzwaniem stojącym przed polityką społeczną państwa w latach 2024-2025 było zahamowanie negatywnych trendów demograficznych oraz wsparcie rodziców w powrocie na rynek pracy. Niezbędnym warunkiem aktywizacji zawodowej, w szczególności kobiet, jest zapewnienie szerokiego i równego dostępu do instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Do niedawna główną barierą w korzystaniu z usług żłobków i klubów dziecięcych był wysoki koszt partycypacji rodziców, który w dobie rosnącej inflacji stanowił znaczne obciążenie dla budżetów domowych rodzin. Systematyczne przeniesienie ciężaru finansowania opieki wczesnodziecięcej z rodziców na mechanizmy wsparcia państwowego stało się zatem priorytetem. Efektem wdrożonych reform

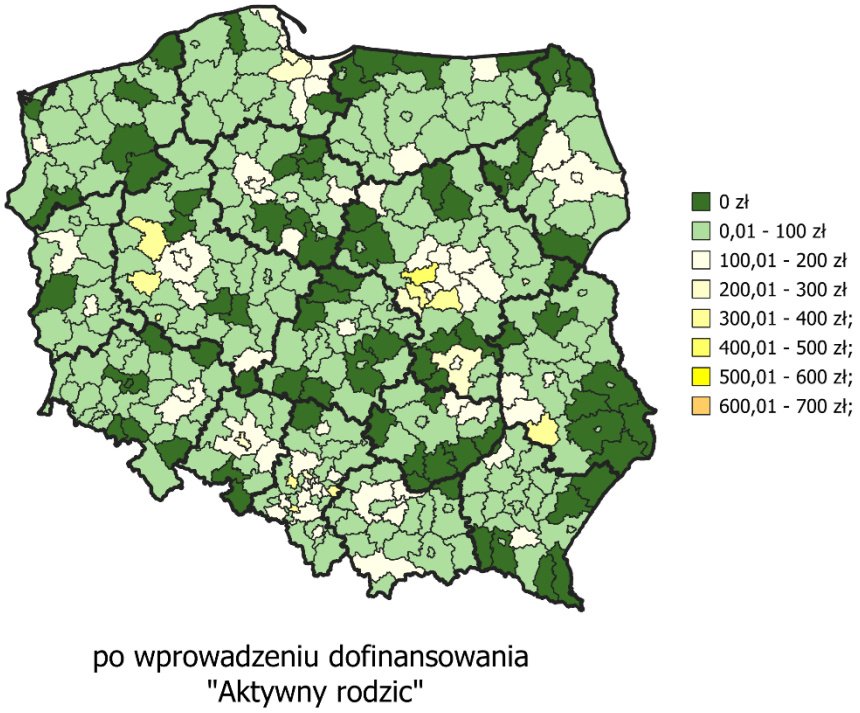
strukturalnych oraz nowych instrumentów dofinansowania jest poprawa dostępności ekonomicznej opieki wczesnodziecięcej. Zgodnie z danymi resortowymi, jeszcze w sierpniu 2024 r. uśredniona, miesięczna opłata ponoszona przez rodziców za pobyt dziecka w żłobku wynosiła 999,93 zł. Dzięki wprowadzeniu świadczeń bezpośrednio obniżających koszty opieki w grudniu 2025 r. kwota ponoszona przez rodziców zmniejszyła się do 95,32 zł.

Mapa 8. Średnia miesięczna wysokość opłat rodziców za pobyt dziecka w instytucjach opieki w powiatach

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

Mapa 9. Średnia miesięczna wysokość opłat rodziców za pobyt dziecka w instytucjach opieki w powiatach w grudniu 2025 r. po wprowadzeniu dofinansowania „Aktywny Rodzic”.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

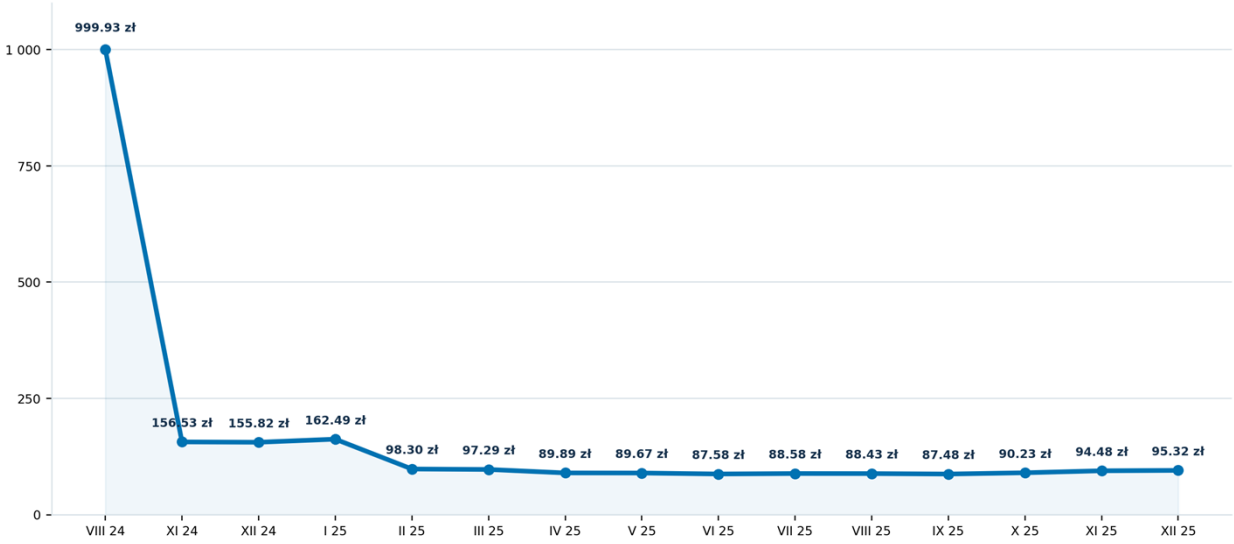
• KOSZT OPIEKI DLA RODZICÓW

999,93 zł	95,32 zł	–90,5%
średnia miesięczna opłata w sierpniu 2024 r.	średnia miesięczna opłata w grudniu 2025 r.	zmiana średniej opłaty w analizowanym okresie

Fundamentalna zmiana w strukturze obciążeń finansowych gospodarstw domowych nastąpiła w efekcie pełnego wdrożenia filaru „Aktywnie w żłobku” w ramach programu „Aktywny Rodzic”. Prezentowane dane pokazują wysoką skuteczność interwencji publicznej w eliminowaniu barier ekonomicznych, które dotychczas miały wpływ na powrót rodziców na rynek pracy.

Z perspektywy przestrzennej, rozkład średniej miesięcznej wysokości opłat w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 w 2025 roku jednoznacznie wskazuje, że w wielu powiatach opłata za pobyt została przez program zredukowana do zera, a w zdecydowanej większości kraju nie przekracza kwoty 100 zł.

Wykres 10. Średnia miesięczna kwota opłaty za pobyt dziecka w instytucjach opieki w okresie październik 2024 r. – grudzień 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych resortowych

ZMIANA ŚREDNIEJ OPŁATY

999,93 zł → 95,32 zł sierpień 2024 → grudzień 2025

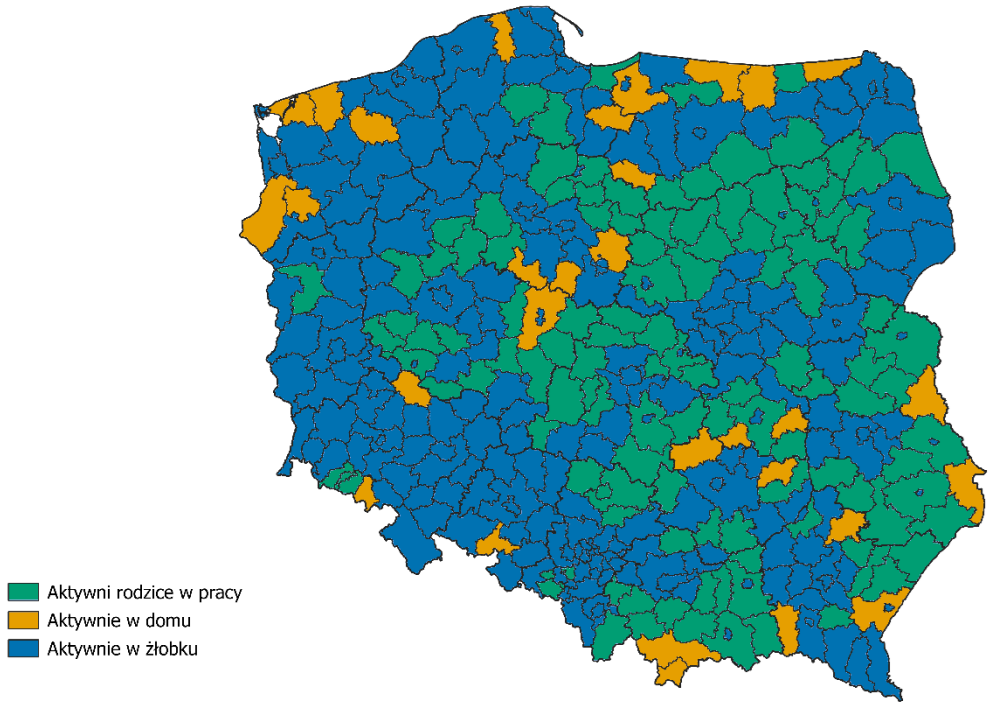
Radykalny spadek kosztów ponoszonych przez rodziców w sposób dobitny zobrazowany został na wykresie ilustrującym średnią miesięczną kwotę opłat. Wartości z 2024 r. sięgające niemal 1000 zł, zestawione z pierwszymi miesiącami po wprowadzeniu programu oraz rokiem 2025 pokazują jak drastycznie obniżyły się opłaty do poziomu ok. 100 zł, dając blisko 90% redukcję realnych wydatków z domowych budżetów. Wskazuje to, iż nadrzędny cel polityki społecznej, polegający na uczynieniu opieki instytucjonalnej powszechnie dostępną pod względem finansowym, został w pełni zrealizowany.

- **Geografia wsparcia:**

Żłobek	Praca	Dom
wyraźnie dominuje w strukturze wypłat m.in. w zachodniej i północnej Polsce.	częściej wybierana forma wsparcia w centralnej i południowej części kraju.	najmniej powiatów; częściej na wschodzie i północy kraju.

W strukturze wypłat zauważalny jest podział na trzy kluczowe filary, z których świadczenie „aktywnie w żłobku” wyraźnie dominuje w zachodniej i północnej Polsce, obejmując między innymi województwa zachodniopomorskie, lubuskie, dolnośląskie i pomorskie, a także znaczną część Podkarpacia i Lubelszczyzny.

Mapa 10. Rozkład terytorialny największej liczby świadczeń „Aktywny Rodzic” w zależności od ich rodzaju w powiatach w Polsce w 2025 r.

v

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych ZUS

Z kolei „aktywni rodzice w pracy” stanowi najczęściej wybieraną formę wsparcia w centralnej i południowej części kraju, w tym na rozległych obszarach województw wielkopolskiego, łódzkiego, mazowieckiego, świętokrzyskiego, śląskiego oraz małopolskiego.

Trzeci wariant „aktywnie w domu”, przeważa w najmniejszej liczbie powiatów i pojawia się głównie w formie wyspowej na terenach znajdujących się w pasie południowo-wschodnim oraz na północy kraju.

2. Inne zadania realizowane w oparciu o ustawę „Aktywny rodzic”

Realizacja ustawy to nie tylko transfery finansowe, ale również kompleksowe działania uświadamiające i edukacyjne.

Akademia Wsparcia to kompleksowy system działań na rzecz podnoszenia jakości opieki nad dziećmi do lat 3, realizowany przez MRPiPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz liderami regionalnymi. Jako MRPiPS inwestujemy w rozwój wysokich standardów opieki poprzez szeroko zakrojone działania doradcze, szkoleniowe i edukacyjne skierowane do samorządów, instytucji opieki,

kadry oraz rodziców. W ramach projektu „Akademia Wsparcia" do końca kwietnia 2026 r. przeszkolono już 3 407 przedstawicieli JST, 2 836 dyrektorów placówek oraz 9 465 opiekunów podnoszących swoje kompetencje zawodowe. System wsparcia opiera się na szkoleniach, mentoringu, superwizjach oraz działaniach rozwijających kompetencje osób pracujących z najmłodszymi dziećmi, co bezpośrednio przekłada się na poprawę jakości codziennej opieki i edukacji wczesnodziecięcej.

Istotnym elementem Akademii Rozwoju Żłobków jest również tworzenie i upowszechnianie specjalistycznych materiałów edukacyjnych oraz praktycznych podręczników wspierających profesjonalizację sektora opieki wczesnodziecięcej. Dotychczas opracowano i opublikowano m.in. podręcznik dla opiekunów w instytucjach dla dzieci do lat 3, podręcznik dla gmin, podręcznik dla kadry zarządzającej oraz poradnik do rozporządzenia o standardach opieki, a kolejne publikacje planowane są na 2026 rok. Akademia Wsparcia tworzy dziś ogólnopolski system jakości opieki nad dziećmi do lat 3, angażujący krajowego lidera, 16 liderów wojewódzkich, ambasadora Akademii Rozwoju Żłobków oraz ekspertów odpowiedzialnych za monitoring jakości i system certyfikacji, dzięki czemu możliwe jest skuteczne wdrażanie wysokich standardów opieki w całym kraju.

IV. Społeczno-ekonomiczne skutki realizacji ustawy

• RYNEK PRACY

83,8%	**+1,7 p.p.**	**+4–5 p.p.**
wskaźnik zatrudnienia kobiet 25–49 lat w Polsce w IV kw. 2025	**wzrost w 2025 r. od I do IV kwartału**	**średnia przewaga Polski nad UE w analizowanej grupie wg opisu raportu**

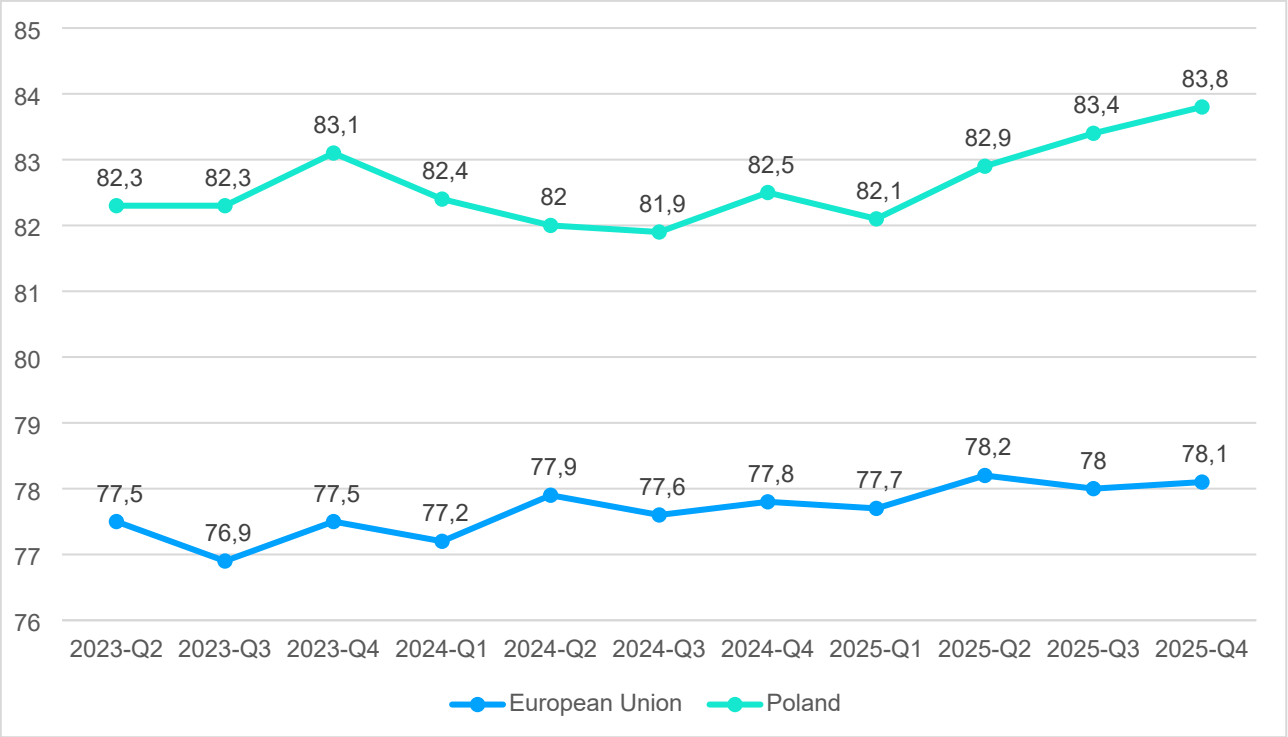
1. Aktywność zawodowa rodziców z dziećmi

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA KOBIET

83,8% wiek 25–49 lat, IV kw. 2025 r.

Wprowadzenie mechanizmu promującego powrót na rynek pracy przyniosło mierzalne efekty makroekonomiczne. Skutkiem wypłacania 1 500 zł w postaci świadczenia „aktywni rodzice w pracy" było wyjście części kobiet ze strefy bierności zawodowej lub szarej strefy.

Wykres 11. Wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 25-49 w %
w okresie II kwartał 2023-IV kwartał 2025.

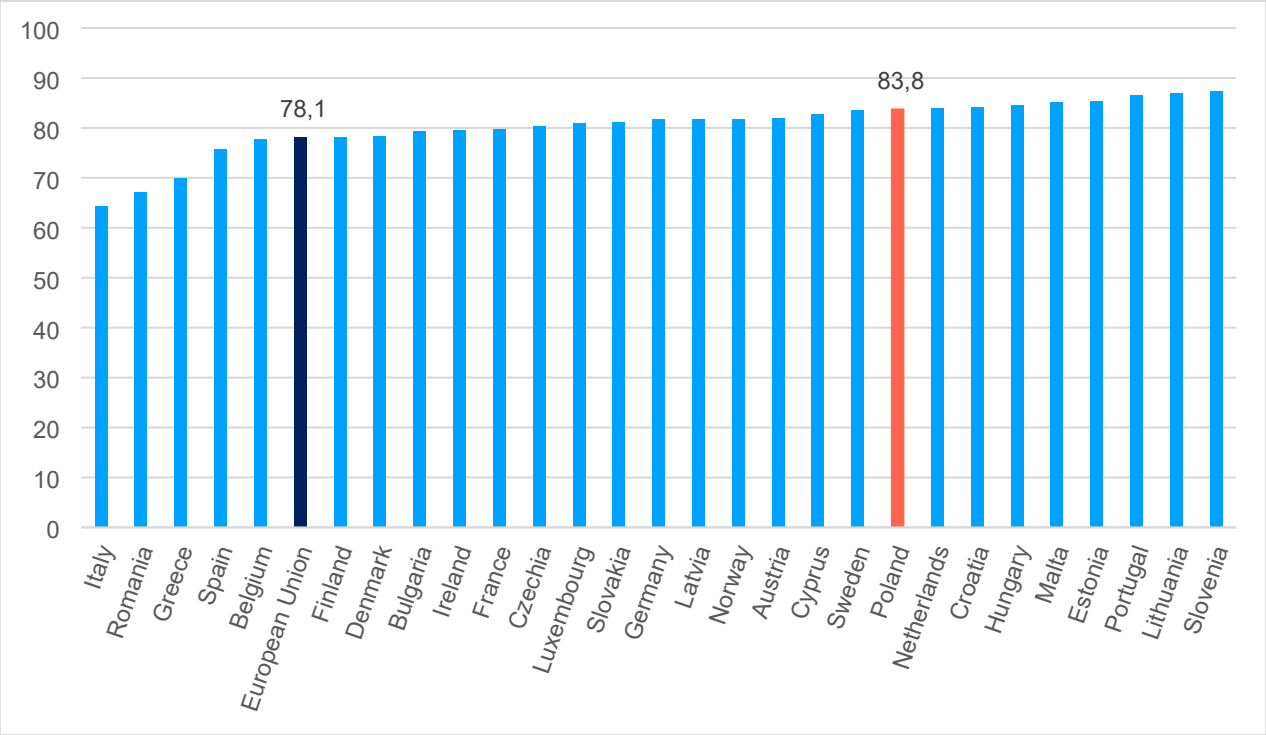

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych EUROSTAT

Analiza makroekonomiczna oparta na danych kwartalnych EUROSTAT, pokazuje dynamikę wskaźnika zatrudnienia kobiet w kluczowych grupach wiekowych (25-49 lat). Na polskim rynku pracy partycypacja zawodowa kobiet utrzymuje się na poziomie trwale i znacząco wyższym – średnio o 4 do 5 punktów procentowych – w stosunku do średniej dla całej Unii Europejskiej.

Istotnym jest zauważalny trend wzrostowy odnotowany w trakcie 2025 roku, a więc w okresie pełnej operacjonalizacji nowych instrumentów wsparcia, szczególnie w kontekście dużej stabilizacji średniego wskaźnika dla całej Unii Europejskiej. W grupie kobiet w wieku 25-49 lat wskaźnik zatrudnienia w Polsce wzrósł z poziomu około 82% na początku roku do niemal 84% na koniec czwartego kwartału.

Wykres 12. Wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 25-49 lat w IV kwartale 2025 r. w krajach Unii Europejskiej.

Źródło: Opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych EUROSTAT

Umiejscowienie Polski w rankingu europejskim ukazuje strukturalną przewagę Polski nad wieloma rozwiniętymi gospodarkami. Wyniki na poziomie 83,8% oznaczają, że polski rynek pracy skuteczniej absorbuje kobiety niż rynki w takich państwach jak Niemcy, Hiszpania czy Włochy. Wydaje się, że Polska przestaje być rynkiem, na którym macierzyństwo wymusza długotrwałą dezaktywizację zawodową, zbliżając się swoimi parametrami do wyników osiąganych przez państwa o wieloletnich tradycjach wspierania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Niemniej jednak, pozytywne zmiany jakie zaszły w roku 2025, powinny być konsekwentnie kontynuowane aby mówić o trwałej zmianie.

Podsumowanie

Ustawa stanowiła istotną zmianę w polityce rodzinnej, przesuwając ciężar z opiekuńczego na model aktywizacyjno-rozwojowy. Zapewnienie elastyczności pozwoliło dopasować politykę państwa do realnych potrzeb dynamicznie zmieniających się modeli rodziny i rynku pracy. Prowadzone działania pozwoliły na zwiększenie dostępności terytorialnej (zmniejszenie liczby gmin, tzw. białych plam) i finansowej (zmniejszenie przeciętnej opłaty za opiekę o 90%) opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, a dzięki prowadzonym szkoleniom i wdrażanym standardom pozwoliły na wzrost jakości opieki, którą objęte są najmłodsze dzieci.

Spis ilustracji

Infografika 1. Schemat systemu opieki wczesnodziecięcej w Polsce. 6
Wykres 1 – Liczba instytucji opieki w latach 2015-2025....13
Wykres 2. - Liczba miejsc opieki w latach 2015-2025....14
Mapa 1 – Rozmieszczenie budowy żłobków w Polsce biorących udział w programie Aktywny Maluch 2022-2029 we wskazanych latach....14
Mapa 2 – Rozmieszczenie inwestycji realizowanych w programie Aktywny Dzienny Opiekun 2022-2029 wg. stanu na koniec 2025 r....18
Mapa 3 – Realizacja programu Aktywne Place Zabaw w 2025 roku....20
Wykres 3. Informacja na temat stanu realizacji działań w II Priorytecie na koniec 2025 r. 23
Infografika 2. Informacje na temat opieki wczesnodziecięcej na koniec 2025 r.....23
Infografika 3. Wykaz publikacji opracowanych w ramach projektu Akademia Wsparcia. 24
Mapa 4. Dostęp do opieki instytucjonalnej dla dzieci od lat 3 w okresie od grudnia 2023 r. do czerwca 2025 r. 26
Mapa 5. Zmiana w dostępie do opieki instytucjonalnej w Polsce w okresie XII 2023 r. - XII 2025 r...27
Wykres 4. Proces zmniejszania liczby gmin bez opieki żłobkowej tzw. „białych plam" w latach 2024-2025....28
Wykres 5. – Skala występowania gmin tzw. „białych plam" w latach 2015-2025 w udziale wszystkich gmin w Polsce w danym roku....29
Mapa 6. Wskaźnik użłobkowienia w stosunku do liczby dzieci 12-36 miesięcy z podziałem na województwa wg stanu na grudzień 2023 r.....31
Mapa 7. Wskaźnik użłobkowienia w stosunku do liczby dzieci 12-36 miesięcy z podziałem na województwa wg stanu na grudzień 2025 r.....31
Wykres 6. Odpis składek społecznych a wydatki na świadczenia Aktywny Rodzic 35
Wykres 7. Miesięczne wypłaty świadczeń Aktywny Rodzic w 2025 r.. 36
Wykres 8. Liczba dzieci, na które miesięcznie wypłacono świadczenia Aktywny Rodzic w 2025 r. ...36
Wykres 9. Wydatki na świadczenia Aktywny Rodzic w 2025 r.....37
Mapa 8. Średnia miesięczna wysokość opłat rodziców za pobyt dziecka w instytucjach opieki w powiatach w sierpniu 2024 r. 38
Mapa 9. Średnia miesięczna wysokość opłat rodziców za pobyt dziecka w instytucjach opieki w powiatach w grudniu 2025 r. po wprowadzeniu dofinansowania „Aktywny Rodzic". 39
Wykres 10. Średnia miesięczna kwota opłaty za pobyt dziecka w instytucjach opieki w okresie październik 2024 r. – grudzień 2025 r. 40
Mapa 10. Rozkład terytorialny największej liczby świadczeń Aktywny Rodzic w zależności od ich rodzaju w powiatach w Polsce w 2025 r.....41

Wykres 11. Wskaźnika zatrudnienia kobiet w wieku 25-49 w % w okresie II kwartał 2023-IV kwartał 2025.....43
Wykres 12. Wskaźnik zatrudnienia kobiet w wieku 25-49 lat w IV kwartale 2025 r. w krajach Unii Europejskiej. 44